

DOLENJSKI LIST

Glasilno Socialistične zveze delovnega ljudstva

Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, tretletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za tuzemstvo 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Z-24

Štev. 41 (344)

Leto VII

NOVO MESTO, 11. OKTOBRA 1956

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Steneta 25. Pošt. predst. Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Časopisno-salozišniško podjetje »Slov. poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel

OD 20. DO 27. OKTOBRA BO V NOVEM MESTU PROSLAVLJENA

70-letnica kmetijske šole na Grmu

Sedemdeset let poteče to leto, kar se je nekdanja svinovinska, sadlarska in kmetijska šola preselila s Slapa v Vipavski dolini na gručasto Grmo pri Novem mestu. Skoraj trideset let je nova šola na Dolenjskem učila kmeta naprednega gospodarjenja na polju, v vinogradu, sadovnjaku in pašniku. Sadovi tega bogatega in koristnega dela niso izostali; nad 1500 absolventov iz vseh slovenskih pokrajin je poneslo na Grmo pridobljeno znanje v svoje kraje. Povsod so postali učenci grmske šole najzgodnejši in najumnejši gospodarji, po katerih so posnemali napredno delo v živinoreji, vinarstvu, sadjarstvu in poljedelstvu ostali kmetje. Na Grm je pošiljal svoje sinove kmet s Koroske, Štajerske, Primorske in Dolenjske; ugled in dober glas grmske srednje kmetijske šole sta segala tja do roba slovenskih meja. V zgodovino slovenskega kmetijskega šolstva je zapisan Grm z velikimi črkami, saj je v preteklih 70 letih preoral znanost kos ledine.

Po osvoboditvi Grm ni takoj dobil prejšnje veljave. Večkratno spreminjanje značaja pouka v eno in dveletno, pa spet v težavno šolo in pod, kakor tudi poraste spremembe v vrstah vodilnega in strokovnega osebja, vse to ni bilo v prid. V volni prizadeto postopje je tudi sicer našel soba, nekateri prostori v šoli pa so postali pretesni. Mehanizacija je ter-

jala svoje, sredstev za dobro obnovo pa je vsa ta leta primanjlovala. Pred 70. obletnico obstoja šole je okrajni ljudski odbor v Novem mestu skupno s političnimi in zadrugnimi organizacijami sklenil vrniti Grmu njegov širši pomen za kmetijsko izobraževanje in njegovo prejšnje poslanstvo. To terja od nas čas in razvojni družbeni plan postavlja kmeta danes pred odgovorne naloge in kdor jim ne bo kos, ne bo mogel v korak z napredkom, ki nas naravnost sili v napredno gospodarjenje. Kmetijske zadruga in

Tovariš Viktor Avbelj-Rudi, podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, je prevzel pokroviteljstvo nad proslavami

državna posestva potrebujejo šolanjskih fantov, ki bodo znali pokazati vasi pot iz zaostalega v napredno kmetijstvo. Obnova vinogradov, ki jo je posebno na Dolenjskem moč uresničiti le na zadrugi podlagi, prizadevanje za večje priditke na polju, v sadovnjaku in na travniku, skrb za pravilno nego gozdov, za higijensko ureditev vasi, za konkurenčnost v cenah, ki jo daje le obilica kvalitetnih pridelkov in proizvodov, vse to in še marsikaj drugega zahteva od nas znanje. Dalo nam ga bo izobraževanje, mladinci ga bo nudila kmetijska šola na Grmu.

70 let je lepo obdobje za šolo, ki se lahko upravičeno postavlja s plodno preteklostjo. Zato bo svoj ljubljeli dostojno proslavila. Več mesecev je že na delu pripravljala odbor, ki organizira proslavo 70-letnice. Na Grmu, kjer je prejšnji te-

den 43 kmečkih fantov začelo novo šolsko leto (več kakor trideset od teh je letos Dolenjscev) hitilo zidarji in pleskarji z zadnjimi obnovitvenimi deli, da bo prihodnji teden vse pripravljeno za lepo slavo. Iz vseh strani Slovenije prihajajo prijave nekdanjih predavateljev in gojencev, ki se bodo udeležili glavne proslave v nedeljo 21. oktobra dopoldne, ko bo na Grmu zborovanje absolventov kmetijske šole. Skupno z gosti si bodo nekdanji grmski učenci ogledali šolsko razstavo, poslopja in stroje, odkrili bodo padlim učencem spominsko ploščo, ob 12. uri pa bo odprta nova zadruga mekarna. Zvečer bodo peli v dvorani Doma JLA v Novem mestu koroski pevci. V nedeljek dopoldne bo na Grmu republiško zborovanje predavateljev vseh kmetijskih šol Slovenije. V torek 23. oktobra bo v Novem mestu zborovanje mladih dolenjskih zadrugnikov, v sredo dopoldne pa republiško zborovanje živinorejcev sivarjavega področja. V četrtek in

Absolventi in predavatelji grmske šole!

Uprava kmetijske šole na Grmu vabi vse nekdanje gojence in predavatelje, da se udeležijo proslave 70-letnice obstoja šole na Grmu. Glavna proslava bo v nedeljo 21. oktobra ob 10. uri dopoldne. Tovariši, ki želite dobiti v Novem mestu prenočišče, naj priložijo svojo udeležbo šoli pisмено vsaj do 15. oktobra.

Uprava kmetijske šole na Grmu
p. Novo mesto

Uvod v proslavo 70-letnice grmske šole: KONCERT UPZ »EMIL ADAMIČ« V NOVEM MESTU

Proslave 70-letnice obstoja kmetijske šole na Grmu se bodo začele v Novem mestu že v soto, ko bo ob 20. uri zvečer v Domu ljudske prosvete nastopil učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«. Zbor, ki si je ob svoji 30. letnici iz sredno kvalitetno pridobil mednarodno veljavo, bo na slavnostnem koncertu poizkušal zvečer potrditi, kar so pisali o njem ugledni kritiki na turneji, ki jo je imel v letošnjem poletju v Franciji in Švicah. Zbor, ki ga vodi prof.

Joža Gregorc, je sestavljen iz učiteljev, profesorjev in defektologov iz številnih slovenskih krajev. Njegovi člani in članice so večnoma zborovodje podelskih zborov, ki s tem hkrati prenašajo iz republiškega centra na podeželje zborovsko glasbo in širijo prosveto med ljudstvom.

Za sobotni koncert, ki bo uvodna prireditelj v proslavi ob 70-letnici grmske kmetijske šole, je pripravil UPZ »Emil Adamič« kvaliteten spored. Petek bodo zborovali v Novem mestu slovenski sadjarji, medtem ko bo 25. oktobra zvečer koncert PD Dušan Jereb. V soboto 27. oktobra se bodo zbrali v Novem mestu na zborovanje dolenjski vinogradniki. Ves teden bodo ogledali šole in šolske razstave, v Dobriču, Sentlovrencu, Šentpavlu, Podbočju, Suhorju in Dregatušu pa bodo vrteli kmetijske filme.

Proslava 70-letnice kmetijske šole na Grmu ima širok obseg in pomen, ki presega meje našega okraja. Pokroviteljstvo nad proslavo je prevzel podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS tovariš Viktor Avbelj-Rudi, dolgoletni predsednik Glavne zadrugne zveze Slovenije. Na Grmu in v Novem mestu bomo prihodnji teden pozdravili vrsto uglednih kmetijskih strokovnjakov iz vseh krajev naše republike, ki bodo v posvetovanjih med 21. in 27. oktobrom izmenjali izkušate svojih področij in se pogovorili o delu za napredok živinoreje, sadjarstva in vrtnarstva. V naši sredi bodo tovariši, ki so pred desetletji zapustili šolske klopi na Grmu; z zanimanjem si bodo ogledali naše mesto in njegovo okolico, kraje, kjer so preživeli najlepša leta svoje mladosti v pripravah na kmečki poklic.

Proslava 70-letnice grmske kmetijske šole bo to jesen dosegla, ki bo skupno z obnovljenim šolo na Grmu in s pretomirico, ki je bila narejena letos v odnosu do kmetijskega šolstva v našem okraju, pustila na Dolenjskem še dolgo vidne sledove. Zato se ne boje tudi temeljito pripravljamo.

Bodo v Zalogu še dolgo zmigovali z rameni?

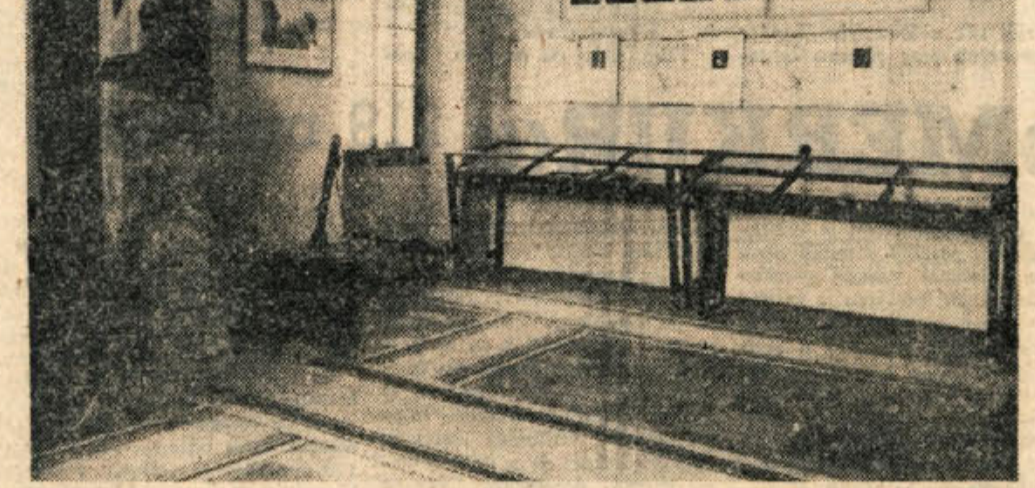
Na predzadnji seji obeh zborov OLO Novo mesto je prišlo na dnevni red tudi dajanja jamstva za najetje kredita posameznim gospodarskim organizacijam. Odborniki so se ustavili pri opekarni Zalag, ki je letos najela 6.900.000 din investicijskega kredita. Odborniki so imeli pomislek, saj je bilo za modernizacijo opekarnice doslej porabljeno znatno več kot je bilo prvotno računano, vendar investicije še niso zaključene po odobrenem načrtu, opekarna pa tudi ne ustvarja toliko družbene produkcije, kot je bilo predvideno. Pri sedanjih produkciji opekarna ne zmore odplačati investicijskega kredita in

plačevanja družbenih dajatev. Vrednost proizvodnje je znašala lani le okoli 15 milijonov din. letos pa računajo, da bo dosegla 24 milijonov. Odborniki so na koncu razprave je odobrili jamstvo, hkrati pa so naročili, da je treba stanje v opekarni proučiti.

Storilnost se je letos v Zalogu dvignila, če računamo vrednost proizvodnje, saj so do konca avgusta proizvedli toliko opeke kot lani vse leto, čeprav se je število zaposlenih le za malenkost povečalo. Z delno preureditvijo peči in z novim vlaženjem opeke v peč, ki ga je pokazala ekipa delavcev iz Gajmeljn, (katerega pa so sprejeli šele po daljšem času), so dosegli dnevno zmogljivost peči s 16.000 kosi opeke. To je 100 odstotkov več kot lani. Na mesto z drvmi in premogom kurijo sedaj le s premogovim prahom, ki je cenejši. Pričeli so proizvajati tudi več vrst votle opeke, stropnike in strešnike.

Kdo sabotira v opekarni?

Navzlic napredku v proizvodnji, ki pa seveda še daleč ni dosegla prave zmogljivosti in predvidene vrednosti, pa je v založnem podjetju nekaj, kar opazi vsak obiskovalec, zlasti pa poznajo to vsi okoličani in drugi, ki se zanimajo za razmere v opekarni. To je vzdušje med kolektivom in prava sabotažna dejanja, ki se dogajajo. Znano je, da požar, ki je pred leti upeljal opekarno, še danes ni pojasnjen. Če kdo govori o razmerah v tovarni, dobi od domačinov odgovor, da je bolje molčati, ker »lahko spet gorijo. Nekak strah pred odkritim razpravljanjem o razmerah v

V Tednu muzejev smo, zato obiščimo te tihe hrame, iz katerih nam govori preteklost v sedanjost in bodočnost. Več o muzejih berite na 6. strani današnje številke. — Na sliki: pogled v oddelek NOB Dolenjskega muzeja v Novem mestu.

NOVOTEKS: plan moramo doseči

Delovni kolektiv NOVOTEKSA še ni izpolnil letnega plana, ker je v prvih mesecih letošnjega leta tovarna stala zaradi redukcije električnega toka. Celotni kolektiv se zaveda, koliko truda bo moral vložiti v delo dveh prihodnjih mesecev, da bo plan izpolnjen. Uvedena je zopet nočna izmena, delalci pa bodo tudi ob nedeljah, če bo potrebno.

Na Zagrebškem velesejmu je naša tovarna sodelovala številne trgovske pogodbe z različni podjetji po vsej državi. Največ popravilnega je bilo po kašnirju, multikolorju, marini, melihi itd. Številni obiskovalci so se o našem blagu pohvalno izražali.

Pred nekaj meseci smo v NOVOTEKSU izdelovali ločen za gozdarice, zdaj pa izdelujemo blago za uniformne vozače in sprovednikov električne cestne železnice. »Tramvajarije« bodo dobili lepe zimske obleke in pokrivala.

Ker se ženske zelo zanimajo za lepe naglavne rute, smo po večali proizvodnjo rut in pričeli izdelovati nove, še pestrejše rute.

Pričeli smo s pripravami za spomladansko kolekcijo vzorcev,

ki bo že prihodnji mesec gotova. Vsebovala bo več vrst lahkega pomladanskega blaga. Eden od novih vzorcev je mila rige (milijon črtic), izključno ženske blago, ki je podobno kašnirju, le da je lažje.

Sindikatu v NOVOTEKSU zelo skrbi za delavce. Večkrat priredi brezplačne izlete, na katerih delavci spoznavajo lepote svoje domovine. Obiskajo so Rog, motorne dirke na Ljubelju, bili so na proslavi 20-letnice tekstilne stavke v Kranju.

Kegljači in kegljačice Novoteksa se marljivo pripravljajo na razne kegljaške dvojboje.

Tekmovali bodo z drugimi kegljaškimi krogi doma in s kegljači »Naprijeda« iz Zagreba. Odbojkarji, sindikalni prvaki Novoga mesta, pa bodo v kratkem igrali s Tekstilci Majšperka, Slavko Doki

VABILO

V okviru sedemdesetletnice obstoja kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu se bodo zbrali tudi absolventi te šole letnika 1920, ki bodo skupno proslavili 36. obletnico, kar so zaključili šolanje na Grmu. Prijave sprejemati Ivo Tratnik, Novo mesto, Glavnega trga 32 (DOZ — Novo mesto).

Konferenca tajnikov ljudskih odborov

Pred kratkim so imeli tajniki občinskih ljudskih odborov našega okraja prvo posvetovalno konferenco v Kostanjevici. Konferenca so se udeležili tudi tajnik OLO Zvone Perc, šef Urada za plan Ivo Novšak, šef pravne službe dr. Tone Znidar, načelnik tajništva za finance Stane Falkner, načelnik tajništva za prosveto, Slavko Kastelic in zastopnik sekretariata za občo upravo pri Izvršnem svetu LRS tovariš Turk.

Na konferenci so po poročilu o problemih in načinu razdelitve dela v občinskem aparatu občine Kostanjevica-Podbočje, ki ga je dal tajnik Ludvik Metelko, obravnavali vrsto vprašanj o delu na občinah. Skoraj na vseh občinah manjka kvalificiranih moči. Izvoljeni sveti niso še začeli povsod pravilno delati. Na splošno so tajniki občinskih odborov preobremenjeni z raznim administrativnim delom in se ne morejo posvetiti v dovoljni meri varstvu zakonitosti in lastnemu strokovnemu izpolnjevanju. Več bomo pisali o delu ljudskih odborov in njihovih svetov v eni prihodnjih številki.

V spomin junakom na Rogu

26. oktobra opoldne bodo na pobudo Zveze borcev novomeškega okraja na partizanskem Rogu tri žalne komemoracije. V Starem logu, Jelendolu in v Zornjem Hrastniku bodo dotlej urejena grobišča padlih znanih in neznanih tovarišev, spominski kamni pa bodo na njih govorili poznim rodovom, da se je v teh gozdovih boril in umiral za svobodo junaki partizan. Te dni so dela na urejanju grobišč v polnem teku. Načrte za grobišča, spomenike, nagrobne napisne kamne in za kamnita obzidja grobov je izdelal arh. Lapajne. Finančna sredstva pa prispeva Glavni odbor Zveze borcev NOV Slovenije. Spored žalnih slovesnosti in možnosti za prevoz na Rog bomo v našem listu pravočasno objavili.

9. skupna seja obeh zborov OLO

Dnevni red 9. skupne seje odbornikov obeh zborov okrajnega ljudskega odbora, ki je bila v torek dopoldne, je obsegal poročilo o polletni izvršitvi družbenega plana okraja Novo mesto za leto 1956, poročilo o američnih za sestavo družb. plana za 1957, poročilo o finančnem položaju podjetja Belsad v Cernomlju in poročilo komisije za delavsko samoupravljanje okraja. Proizvajalce glede upravljanja v podjetju »Beti« v Metliki. Okrajne komisije za prepise, za gospodarstvo in za volitve ter imenovanja so ponotale o različnih sklepih, predlogih in imenovanjih. O seji bomo poročali prihodnjik.

Industrijski sejem v Osijeku

Na 8. osiješkem sejmu, ki so ga odprli 29. septembra, razstavlja 165 industrijskih podjetij iz vseh krajev države, največ pa iz Hrvaške, Srbije in Vojvodine.

Uvoz naprav za melioracije iz Sovjetske zveze

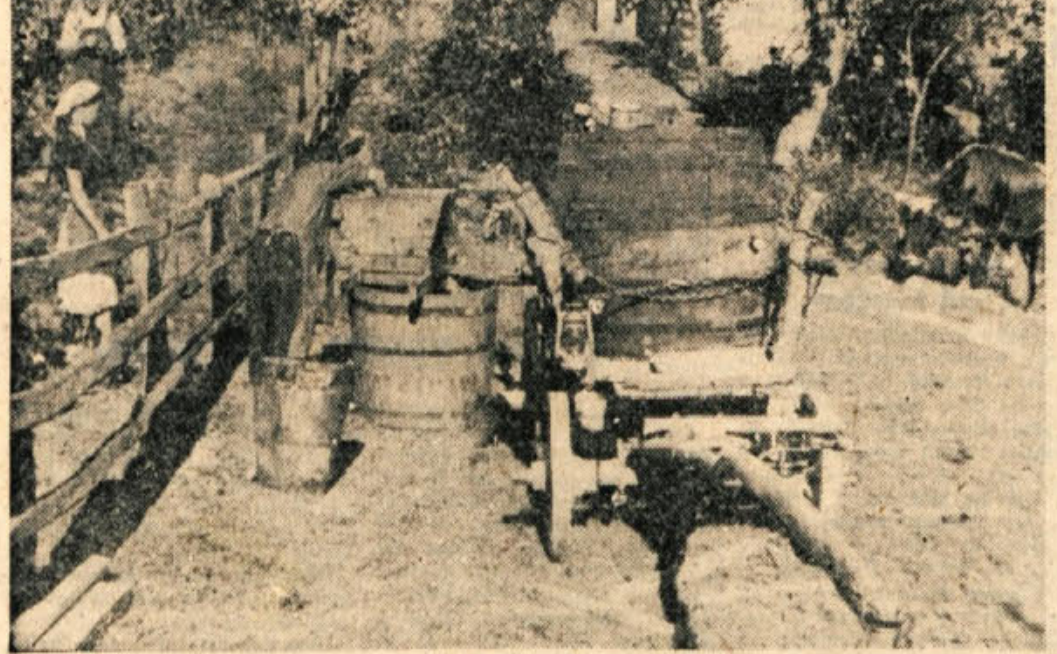
Te dni se bodo začela pogajanja s sovjetskimi izvozniki o izročitvi opreme za melioracijska dela v naši državi. Pogajali se bodo o uvozu 82 bagnov, 80 buldožerov, 50 skreperjev, 50 vibracijskih nabijačev in 30 delavnice za popravila melioracijskih strojev ter ostale opreme.

Dobri obeti za izvoz vina

Kot poroča »Ekonomska politika« je stanje tržišča za vino dokaj čvrsto kot tudi cene. Zaradi lanske ostre zime je pridelak grozdja v zapadnih državah, v Zpadni Nemčiji, Švici in Avstriji letos dokaj majhni, medtem ko v južnih državah ostra zima na pridelček ni bistveno vplivala. Za naša vina je najvažnejše tržišče Zapadna Nemčija, kjer bo letos le prav posebno slaba letina

VREME

ZA ČAS OD 12. DO 21. 10. Konec tekočega in v začetku druge polovice prihodnjega tedna lepo in čez dan toplo vreme. V prvi polovici prihodnjega tedna manjše poslabšanje vremena s krajevnimi ali manjšimi padavinami. V zadnjih dneh prihodnjega tedna močne padavine v ohladitvijo, sneg skoro do nič.

V Dobilčki gori že teče novi most; pravijo, da bo letošnje vino dobro in močno

Pod krošnjami dolenskega gozda

Cudovito lepo je v tem dolenskem gozdu, pravica v Danico. Ne leuhariva na mlkem mahu, ne nabirava gozdnih sadežev, razen kolikor jih pojeva mimogrede, pač pa sva na - gozdarski praksi. Obe sva absolventki Agromorsko-gozdarske fakultete v Ljubljani, torej je najino pravo področje gozda. In ko sva v teh poltinitih tuhtali kam bi šli, sva tudi iztuhtali - pojediva v dolenski gozdu.

Knj. napisali sva pismo. Odromalo je na Okrajno gozdno upravo v Novo mesto, nazaj je pa priromal ugoden odgovor. Pa sva šli.

Veste, res je lepa tale vaša Dolenjska. Gozdove imate take, da se jim človek odkrije, vase grči niso nič manj mikavni kot gozdenje planine in ljudje po vaseh so pristrčno prijazni in gostoljubni.

Prilili sva v Dolenjske Toplice in prestopilj prag pisarne. Šef ta-

ksacije, tov. Serini, nama je poja-snil, da je v teku takšacija - iz-mera privatnih gozdov, Toplice so kajpak turistični kraj, zato so »turistične« tudi cene, pa sva raje sprejeli sobico v pol ure oddalje-ni vasi Podhosti. Od tu ju slednje jutro mahava v Toplice, in že na vse zgodaj.

Kaj počne gozdar na terenu, korej v gozdu, res ni mogoče po-vedati na kratko. Zato čujte, kaj počneva midve, recimo v enem dnevu.

»Danes boste merile vršine«, naju je zjutraj pozdravil šef ta-ksacije. »Na srečo imamo Carl-Leissow instrument. Ker terena št ne poznata, vaju bo spremlil naš logar, tovariš Čibej.«

Tako sva odinili na teren, oboroženi s Carl-Leissow in-strumentom in z dobro voljo ter veselo sprejeli logarjevo inštruk-cijo: »Orientacija v gozdu in de-lo z instrumentom.«

Tako, sedaj pa na delo. Spo-

Tako merimo višino dreves z instrumentom

hitreje in laže izpod rok. Ko je treba domov, sem že pravcu smolstere.

Domov grede se pogovarjaja z logarjem. Rad ima svoje delo in v gozdu je res domač. Hoče si izpopolniti svoje znanje, hoče vedeti čim več. Zanimajo ga imena rastlin in vse, kar je povezano z gozdom in delom v njem. Kajti če hoče v gozdu dobro in koristno delati, ga mora poznati in ljubiti. Biti mu mora kakor oče in mati. Oče, da podiraš dreve, da ga obdelaj in spraviš v dolino, in mati, da na posek z ljubeznijo nanesesh mladi rod, ali s podsetvijo ali saditvijo drevesnih vrst, ki na tem področju najbolj uspevajo in so tam doma.

Izkoriševalce gozda mora biti obenem tudi njegov gojitelj. Gozd ne sme izumreti, kajti on je naše naravno bogastvo, naša pokrajinska lepota in obramba proti vremen-skim nezagadam.

Kako lepi so ti gozdovi, ki jih gledamo od daleč. Ko pa stopimo vanje, smo marsikater bridko raz-očarani. Med lepim, zdravim dre-vjem se bobotijo razvejani koš-ki, ki niso ne lepi ne tako koristi-ki za uporabo kot lepa, ravna drevesa. Pogledite bolno dreve z rakastimi tvorili. To ni nevarno samo za tvoj gozd, ampak tudi za ves ostali. Marsikje na posekah se bobotijo gozd duši pod prapro-tno in drugim gozdnim plevelom.

Naj ne bo nikogar med vami, ki bi pozabil na svoj gozd. Pojdi vanj, povabi se seboj inženirja ali logarja pa se pomeni z njim, ka-ko bi svoj gozd polepšal in mu pomagal, da ti bo donesal čim več, tebi in skupnosti.

Tovariš Čibej pozna ves goz-dni kompleks krog Dolenjskih To-plit. Pripoveduje o težavah z ne-katerimi kmeti, ki navadno »ne utegnajo«, da bi svoj gozd razme-jili in tako ovirajo delo pri takša-ciji. Ysi, ki imate svoj gozd po-magajte pri tem delu, saj je v va-jo korist. Vedeli boste natančno, kje in koliko gozda pravzaprav imate in v kakšnem stanju je. Po-datki gozdne izmere se porabijo le za boljši in donosnejši način gospodarenja z gozdom, ne pa za kakšne davke, kot nekateri neu-pravično mislijo.

Da, lepo nam je v tem doleni-skem gozdu, in kako koristno za strokovno usposobljenosti! Našna praksa gre h kraju, toda veliko sva se naučili, od vseh: od de-lavcev, logarja, inženirjev. Vse-lo bi sva, ker sva spoznali dolenski gozd, in hvalečne vsem, ki so na-ma pri delu pomagali.

Sonja Horvat

»MERKUR«: 219 meterskih stotov!

V žrnemeljski občini je demon-stracijski poizkus s krompirjem vrste »Merkur« vzbudil posebno pozornost. Pri poizkusu je sodelo-valo sedem kmetovalcev, ki so dobili posebno navodila o saje-nju, gnojenju in škropljenju. Sa-dili so ceje gomolje in sicer 2.500 kg na hektar. Gnojili so s 300 kg hlevskega gnoja, 200 kg nitromon-cala, 300 kg superfosfata in 200 kg kalijeve soli na hektar.

Pridelovalci so škropili dvakrat proti krompirjevi plesni in po po-trebi proti klorozidi, hrošču. Vsa ostala dela (priprava zemlje, okopavanje in osipavanje) so bila opravljena na običajni način. Po-

izkusni krompirjevi nasadi so se v času rasti močno razlikovali od ostalih. Krompir je bil odlikoval po bujni in enakomerni rasti. Ni-so ga napadle glivične in virusne bolezni. Tak nasad je že na prvi pogled vzbujal pozornost pri oko-liških kmetovalcih. Mnogi so se ob tem krompirju ustavljali in ga občudovali. Hektarski donos je najboljši dokaz, da je bil ta krom-pir vreden pozornosti. Navzlic neugodnemu vremenu je bil po-večan hektarski donos 219 mtq, kar je za naše razmere razveseli-vo. Najmanjši hektarski donos je bil 197 mtq, največji pa 243 mtq. Največji hektarski donos so do-

segli na parceli, ki je bila pred nekaj leti stejniki. Iz tega lahko sklepamo, da moremo tudi stej-nike spreminiti v rodovino zanj-ljo.

Ce primerjamo povprečni donos krompirja vrste »Merkur« s po-vprečnim donosom krompirja v območju naše občine, ki znaša 110 mtq (kot so pokazali podat-ki pri ugotavljanju hektarskega donosa pri različnih vrstah izven poizkusa), dobimo pri »Merkiuru« skoraj za sto odstotkov povečan donos. Ce izračunamo povečan stroške pridelavca, so v primer-ju s povečanim hektarskim do-nosom malenkostni.

Večji hektarski donos znaša	98.100 din;
povečani materialni stroški	12.300 din
povečani stroški delovne sile	3.740 din.
Cisti donos	82.060 din na hektar.

POLLETNI OBČNI ZBOR KMETIJSKE ZADRUGE V DOLENJSKIH TOPLICAH

V nedeljo, 18. septembra, je bil v okrajnem dvorani Zadrugskega doma polletni občni zbor KZ v Dol. Toplicah. Pred pričetkom zboru je DOZ organiziral predva-žanje o živinoreji in film o pre-pretevanju požarov na kmetih.

Je poročil upravnega odbora in odsekov je bilo razvidno, da je napredek zadrugskega delovanja. Posebno pozornost posevčarje dvigu-jevali, ker je ravno to naj-donosnejša panoga v tem okolišju.

ureditvi pravih gnojilšč in gnoj-niških jam, pravih ureditvi hlev-ov, napravi silosov, ki jih je še malo, kakor tudi izdatni pridelav-ji hlevske krme.

Zadruga je preskrbela svojim članom zdravo in dobro seme krompirja in žit, izdala je večje vsote za pokončavanje poljskih in sadnih zasajenih površin, ki so, ko orodskemu hrošču in ameriškiemu kaparju, poskropiti je dala nad 4000 sadnih dreves.

Važen je sklep zadruga, da bo kolektivno zavarovala živino svojih članov proti pogubi pri DOZ in plačala zasajenih površin, katero bodo živinorejci zadrugi povrnili. V načrtu ima, da bo nasadila na občinskem svetu na Malem Rigiju plantažo višenj in črnega ribeza, ter zgradila več hektarov stelnikov v meniali gmajni. Strokovni pregled zemlje je bil deloma že izvršen, deloma pa bo v kratkem.

Zadruga si je nabavila prano-sno žago za rezanje lesa in želez-niških pragov Zagaja bo leg in železnike prage za svoj lesni odsek, pa tudi les svojemu članom.

V prvem polletju je imela zad-ruga s mlajšim dobička, naj-več iz lesnega odseka, 50 odstot-kov dobička je namenjenega skladi-šu za zgraditev stanovanj, za izdatitve sušilnic itd.

V sklopu tega časa namerava za-druga prirediti redna gospodarska predavanja in gospodarski tečaj za žene in dekleta. Zadruga bo sponzorirala tri fantke, ki bodo obiskovali kmetijsko šolo na Grmu, eno hlevnico za solenje in gospodarski šoli v Mali Loki in enega dijaka za obisk srednje kmetijske šole.

D. G.

Vinogradi v prvem snegu

Po dvoednevnem dežju nas je v soboto 6. oktobra zjutraj pre-senetilo izredno hladno vreme; živo srebro v termometrih je kazalo le 3 stopinj nad ničlo, Gorjanci so bili zaviti v goste megle. Med pršenjem je začel dopolnje tudi v Novem mestu naletavati moker sneg, ki je po-belil tudi Trško goro in vino-grade v ostalih više ležečih gor-kih. Gorjanci so se proti pol-dnevju pokazali v prav lepi beli odeji, ki pa je še vse prezagodna. Precej vinogradov je še neobranjih. Menda lahko upamo, da bomo še imeli lepo jesen in da napoved o zgodnji in ostri zimi je ne bo tako huda, kakor so letos nekateri že pi-sali.

gradnja tržnega posloplja. V po-vezavi s temi deli se bo spre-menila podoba trga. Arh. Mu-šič pripravlja načrte za preure-ditev trga v lični park z novimi nasadi. Tako bodo posekali ve-like kostanje, ki s svojimi kore-ninami delajo precejšnjo škodo na bližnjih poslopljih, in bodo namesto njih zasadili nova ml.a. da drevesa.

V PODJETJU KROJAC SE PRIPRVLJAJO

Kolektiv podjetja Kroat je že pripravlja na majhen jubilej — 10-letnico obstoja. Na dan pro-slave bodo odprli konfekcijski oddelek podjetja. Ta novi obrat podjetja bodo opremili z moder-nimi konfekcijskimi šivalnimi stroji in opremo, ki je nareče-na v inozemstvu; kompletiran bo z domačimi deli v tovarni šivalnih strojev na Mirni. Pod-jetje Kroat zaposluje danes nad 20 ljudi, a konfekcijskim oddelkom pa bo v podjetju za-poslenih nad 80 delavcev, kar predstavlja v tej stroki lep uspeh.

Kaj prinaša 14. številka URADNEGA VESTNIKA

V 14. številki Uradnega vestnika (izšla je 15. 9. 1956) je objav-ljena predvsem vrsta predpisov OLO: odlok o dnevnih in po-vaščih za ločeno življenje v o-sušbenecv in delavcev ukraja, občin in zavodov, odločba o določitvi šol in predmetov, za katere je priznan prosvetnim delavcem poseben dodatek, sklep OLO o dodelitvi negospodarskih investicij, o stekanju sredstev v investicijska sklada OLO za pospeševanje gospodarstva itd. Potrjenih je več odločb oba-ljudskih odborov, izdanih nekaj sklepov o določitvi deleža do-bička za plače nekaterih pod-jetij ter odločb o zamenjavi ne-katerih gozdnih parcel.

Med voltivami in imenovanji

IZ NOVEGA MESTA

NOVI PRALNI STROJ V TOVARNI NOVOTEKS

Pred nekaj dnevi so v tovar-ni Novoteks dali v obrat novi veliki stroj za pranje in čišče-nje kamnina in ostalih svile-nih proizvodov tovarne. Stroj je uvožen iz Zahodne Nemčije ter je bil kupljen za Zagrebškem velesejmu, montiral pa so ga domači tovarniški delavci. Stroj dela brezhibno in so z njim v tovarni izpolnili vrzel, ki se ovirala proizvodnjo.

beremo, da je bil imenovan za načelnika tajništva za delo OLO Ludvik Slak, dolžnosti šefa po-staja za obnovu vinogradništv-a in sadjarstva v Novem mestu pa je razrešen ing. Lojze Hrček, ki se je preselil v Ljubljano. Ivo Ritonja je bil imenovan za tržnega inšpektorja pri OLO, za predsednika okrajnega cestnega odbora pa je bil imenovan An-gel Gabričič, odbornik okraj-nega zbora proizvajalcev. Za šefa katastra v Trebnjem je bil imenovan Ivan Maršinek iz No-vega mesta, za sodnika okraj-nega sodišča v Novem mestu pa je bil izvoljen Albin Vidmar, dosedanji vlajni referent pri no-voemškem okrajnem sodišču.

POVEČANJE PROIZVODNJE V MONTAZI

Zanimanje za pro-zvode pod-jetja Motomontaže na Zagreb-skem velesejmu je imelo za podjetje ugodne posledice. Ze med sejmom so sklenili pogod-be za večje število sanitetnih avtomobilov za LR Srbijo. Glav-na zadržana zveza pa je naro-čila nad 40 avtomobilov — pol-tovornjakov za potreba našega poljedelstva. Tudi od drugod dobivajo stalno nova naročila in je zato predvideno znatno povečanje proizvodnje. V to-varni pripravljajo, da nadomešča-jo v kooperaciji z ostalimi slo-venškimi podjetji pri montaži teh avtomobilov vedno več uvo-ženih delov z domačimi. Prž s-a nitnetnem vozu n. pr. montirajo nad 50 odstotkov delov iz do-mačega materiala. Tudi za nov izdelek tovarne dvokolosno pri-kolico, ki je izdelana teklutno iz domačega materiala se kuncj močno zanimajo. Tovarna že pripravlja serijsko proizvodn-je izdelkov.

UREDITEV PREŠERNOVEGA TRGA IN TRZNICE

Te dni je podjetje »Pionir« pričelo graditi novomeško trž-nico. Letos bosta zgrajeni po načrtih arh. Ing. Lapajna 2 lični lopi; — stajnici, železobetonske konstrukcije — ter tlak trznice. Za drugo leto pa je predvidena

NOVOMEŠKE DROBTINE

Važna in koristna stvar je škropilni avto. Korist tega vozila šela sedaj, ko imamo cesto tlakovano, pravilno raz-umemo in uživamo. Ne raz-umemo pa, zakaj ima ta avto samo eno napajališče na Loki. Kjer koli mu zmanjka vode, naj bo to v katerem koli delu mesta, ki je danes že precej razsežno, mora škropljenje prekiniti in drveti na Loko po vodo. Spominjam se, da je imel nekoč mestni škropilni avtomobil kar trije napajali-šče: na Loki, v Kandiji na malem mostku in v Bršljanu. Tako je bil v najkrajšem ča-su dotični del mesta, kjer je bilo napajališče, poškopljeno. Sedaj pa to drvenje z enega konca mesta na Loko in spet nazaj. Vzemimo primer, da škropil v Bršljanu. Tam je ven-dar potok, samo črpalke men-da ni, zato je treba po vodo na Loko, v Krko. Isto je, če škropil v Kandiji ali Zabji vasi.

Prometni znaki so seveda nujno potrebni. Se ko imamo tih znakov na pretek se zgodi nesreča, kaj šele bi bilo, če jih ne bi imeli. Toda nekako čudno so postavljeni. Ob robu pločnika je zasajen v tla žele-zen drog, na njem pa po dva ali celo tri table s pro-metnimi znaki, usakovrstnih oblik. Ko greš po pločniku v rvo-raš paziš, da ne zadeneš ob tako prometno tablo, ki bi ji skoraj lahko rekli ovira. Saj je mogoče tudi prometne znake namestiti kako druga-če — ne ravno na pločnik, kjer morajo vendar imeti peči prsto pot.

Pregled sanitarne inšpekci-je bi bil kaj priporočljiv v Vrhovčevi ulici, kjer vstah tako obupno zaudarja po konjskem hlevu, da moraš poš-teno potegniti sapo vase in hitro stopiti mimo. Se huje pa je v novi Germovici (nekot Poštni ulici). Če od daleč uda-ri človeku v nos smrad po nekaki gnolbi ali živalski; kožah, s katerim je takorekoč okužena vsa ulica. Morda bi ne bilo napač malo pogledati tja!

Napisne tablice na začetkih ulic so sicer kaj lepe, vendar vse po strani. Trije delavci so hodili od ulice do ulice, trije sodelovali pri pribujanju tabe-lice; eden je tablice nosil in pribijal, drugi je nosil in pri-slonil leste, tretji pa je delo nadziral. Šest parov očl, pa vseh šest parov — po strani!

Da, lepo nam je v tem doleni-skem gozdu, in kako koristno za strokovno usposobljenosti! Našna praksa gre h kraju, toda veliko sva se naučili, od vseh: od de-lavcev, logarja, inženirjev. Vse-lo bi sva, ker sva spoznali dolenski gozd, in hvalečne vsem, ki so na-ma pri delu pomagali.

Sonja Horvat

Že dolgo čakajo na elektriko

Nedolgo tega je bila čez cesto Crnomelj - Adlešiči potegnjena navadna žica, na njo pa obešena stara pretrolejka. Res nek-oliko neokusno opozorilo, da va-ščani Pribincev in dela Bednja že dolgo čakajo na objuljeno in težko pričakovano elektriko, vendar do neke mere tudi opravi-tiljivo.

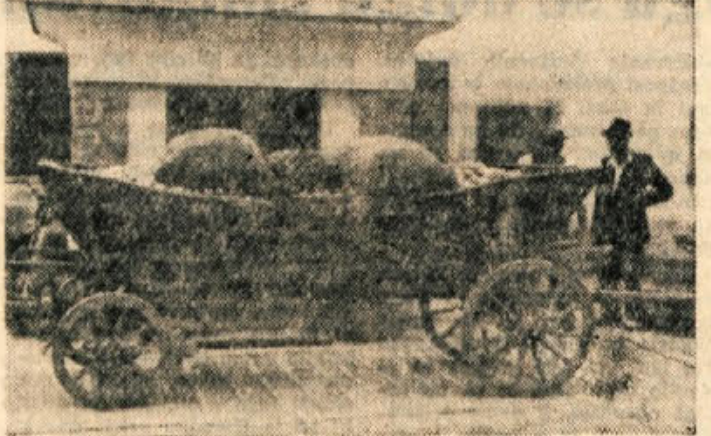
Te vasi, zlasti Pribincev, so bile med najboljšimi partizan-skimi vasi v času NOB. Kot ostale vasi, si tudi pri njih želijo napredka. Vas Pribincev, po vojni tudi hudo prizadel velik požar. Obnovili so jo z velikimi napori, radi bi pa tudi imeli elektriko, tako kot je ima večina vasi v Beli krajini in tudi vse v okolici.

Da bi prišli do elektrike, so vaščani sami veliko žrtvovali. Pomagali so pri postavljanju drogov in sami plačali vs not-ranjo napeljavo. Dobili so ob-čluno, da bo za daljnovidno od-transformatorja v Tribučah pla-čali ljudski odbor, sami pa naj poskrbe za vse drugo. Sedaj stoji drogovji za daljnovid že dve leti, v hišah imajo končano napeljavo, stikala in žarnice, toka pa ni.

Prebivalci razumejo težave s kreditom, hkrati pa vedo, da so skoraj vse vasi dobile elektriko s podporo družbe, pri njih pa se je ustavilo in to navzlic tr-dnim obljubam. Sami vsega ne zmorejo. To sta majhni vasi, ki sta med vojno dali vse na

razpolago NOB, posebno Pri-bincev so bili varno zatohčeni partizanov in aktivistov od pri-četka.

Menimo, da bo treba rešiti vprašanje elektrifikacije še pre-ostalih vasi, med katerimi so v resnici in največjih primerih prav najbolj pasivne in take, ki so v vojni največ žrtvovala za skupno stvar. Ne bi bilo pravi-čno, da se te vasi zdaj zadol-žijo preko glave za elektrifi-kacijo (in med drugim tudi za nakup števec), druge, gospo-darsko bolj močne vasi in take, ki niso toliko žrtvovala v vojni, pa so dobile elektriko skoraj zastoj. Treba bo najti način, da se bremena za elektrifikacijo podeležja porazdele sorazmerno na vse potrošnike elektrike, na tiste, ki jo že imajo, in tiste, ki jo bodo še dobili.

Koliko ga bo v košu? sprašuje kmet ob trebanjski tehnič

Goba uničuje združni dom

V Dolenjskih Toplicah in oko-lici je več primerov, da posebna goba napada lesene dele stavb. Les, ki je napaden po taki gobi, je hitro uničen, prav tako se-

niše vsak predmet, ki pride v dotik z gobo.

Taka goba se je pojavila tudi v spodnjih prostorih za-družnega doma v Dolenjskih To-plitah in preli, da bo uničila je-sene dele. Občinski ljudski odbor Straža-Toplice je že raz-pravilal o tem, kako bi stavbo zavaroval pred propadanjem. Ker se goba naglo širi, je škoda iz dneva v dan večja, vendar je resno vprašanje, kje dobiti sred-stva za ta neodoljiva dela. Vsekakor bi bilo nujno natti možnost, da se reši stavba, ki je velikega pomena za kulturno življenje Dolenjskih Toplic. Prav bi bilo, da bi se o tej zadevi ogledali tudi strokovnjaki in povedali, kako se pri gradnji hiš obvarovati nevarne gobe in kako preprečiti njeno uničeval-no delo.

Naročite in berite DOLENJSKI LIST!

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED „Naskakovanje skednjev“

Amerikanci imajo govoren, pristen in domač izraz, ki bi ga lahko prevedli z »naskakovanjem skednjev«. »Naskako-vati skednje« pomeni igrati pred kmeti ali farmarji, govoriti pred njimi in potekajem imeti politične govore. Pri takem naskakovanju govorniki ne izbirajo prevle izrazov, s kate-rimi obnavljajo nasprotnike, kar posebno velja za pred-vollni boj, ki se je zdaj razvel v Združenih državah Amerike.

Simboli se približujejo novembrske volitve, tembolj divje naskakujejo pristaja ene in druge stranke. Tudi stran-karski tisk — razen večjih in resnejših časopisov — pišo čim bolj ugledno o svoji stranki in čim bolj napada na-sprotno. Mnolič je že skoraj sto let, odkar sta se bojevala za položaj predsednika ZDA Abraham Lincoln in »Mail velikani« Douglas, Noroča, ki jih je objavil tist z nekega shoda, kjer je govoril Lincoln, so pripovedovala o tem, kako so navdušeni volivci odnesli Lincolna z odrca na ramenih. Demokratiški tisk pa je — ne bodi len — zapisal, da je bilo Lincolnu slabo in so ga morali zato odnesti.

Morda so se časi nekoliko spremenili, toda vsaka stran govori o sebi samo najboljšo, a nasprotni stranki pa samo najslabše. Najprej je treba povedati, da sta se osnovni go-spodarski politiki obeh strank — republikanske in demo-kratske — v zadnjem desetletju močno približili. Toda kljub temu bo gospodarski činitelj najmočnejši pri opredeljevanju volivcev za eno ali drugo stranko. Zato demokrati pri vsaki priložnosti poudarjajo, da se potegujejo za »malega človeka« proti »velikim zverinam«, katere naj bi podpirala republi-kanska stranka. Prav tako zatrjujejo, da republikanci pod-pirajo bogataše na račun preprostih ljudi, in čitajo na-sprotnikom, da je dohodek zelo krivično razdeljen. Te in podobne trditve po navadi podkrepijo s statistični pod-atki, ki se kar vsipajo iz strankarskih propagandnih uradov.

Demokrati menijo, da bi morala imeti zvezna vlada vsa večjo vlogo pri ustvarjanju blagostanja za tiste ljudi, ki jih je splošni napredek pustil zadaj, medtem ko republikanci trdijo, da bo blagostanje še večje, če se bo zvezna vlada čim manj vtrkala v gospodarsko. Vprašanje je seveda, če se bodo demokrati resno lotili nalog, ki jih zdaj obravnavajo, če bi prišli na oblast. Marsikdo dvomi, da bi prišlo do bistvenih sprememb, tudi ko bi demokrati zmagali. Bilvi predsednik ZDA Truman je o predsedniškem kandidatu za demokratsko stranko Stevensonu dejal, da je ta v srcu »konservativec«. Se lani je Stevenson zapisal v ameriški reviji »Fortune«, da ni več razloga za boj med poslovnimi krogi in vlado. Če Stevenson to res verjame, pa de vodil demokratska zahteva, da je treba narodni dohodek pravič-neje razdeliti.

Marsikaj bo po volitvah pozabljena, in to ne samo zmerjanje, ampak tudi prenekaša točka iz predvolilnega programa obeh strank. Uradniški aparat po državnih usta-novah bo ostal isti — v zadnjih letih je šel razvoj v tej smeri po angleškem vzgladu — le da se bodo osebnosti na vrhu izmenjale — če se bodo.

Vsekakor se republikanci zavedajo, da zmaga ne bo lahka, če bo sploh zmaga. Farmarji so na splošno nezado-voljni s kmetijsko politiko Eisenhowerjeve vlade in zmaga demokratskega kandidata na volitvah v državi Maine na-poveduje trd boj za predsedniško mesto. Boj se forej stop-nuje in po malem je začelo že leteti na vse strani blato. Enega ali drugega se bo tudi prišlo, toda dobrih načrtov za prihodnost ni. To je menda izbrali Stevenson, ki je začel objavljati svoje »načrte za novo Ameriko«, ki naj podro-beje obravnavajo prečta vprašanja sodebnosti, kakor je to mogoče storiti v predvolilnih govorih. Zaenkrat Stevenson »planira« ukrepe za zboljšanje položaja starih ljudi.

● **Predsednik Tito se je vr-nil** v petek s Krima, kamor je bil odšel na povabilo Ni-kiše Hruščeva. Predsednik Tito je po vrnitvi izjavil, da je bil obisk zaseben in na-menjen odhodu. Seveda so na Krimu govorili tudi o odnošjih med obema drža-vama. Predsednikov obisk, čeprav je bil zasebnega zna-čaja, je po vsem svetu vzbud-il veliko pozornost.

● **Adenauer, Hagar poli-tični položaj je bil do ne-davnega še neomajen**, ima vedno hušje težave doma in v svetu. Najnovjši glavni člani frakcije liberalno na-rodne stranke, ki so na čelu s podkanclerjem Bluecher-jem izstopili iz vlade. Stir-je ministri so bili predmet vedno hušje kritike javno-sti, češ da sedijo v vladi, na-da bi uživali podpore volil-cv.

● **Pred okrajnim sodi-ščem se je končala razprava** proti štirim obtožencem, ki so se bili udeležili poznani-skih neredov. Med drugim so jih obtožili, da so vdrli v zapore in izpustili več jetnikov. Sodba je bila ne-pričakovano blaga: trije ob-toženci so bili obsojeni vsak na 4 leta ječe, medtem ko je četrti obtoženeec dobil dve leti.

● **V Budimpešti so slo-vesno pokopali** po krivem obsojene madžarske funk-cionarje Rajka, Paľfyja in Salajja. Rajka so bili po kriv-tem obsodili na znanem procesu v Budimpešti leta 1949. Član politbiroja CK madžarske partije Antal Apró je na pogrebu dejal: »Če že ne moremo popraviti preteklosti, nam mora ta biti nauk za prihodnost.«

● **V začetku novembra bo v indijskem mestu Bombaju** druga azijska socialistična konferenca, ki se jo bodo udeležili zastopniki števil-nih azijskih in afriških de-

žav. Na konferenco bodo prišli tudi zastopniki Evro-pe in Južne Amerike, med njimi tudi zastopnik SZDLJ.

Uboj iz sovraštva

9. avgusta letos smo kratko po-kožali, da je bil v noči 3. avgusta okoli 2. ure ubit s strelnim orož-jem 19-letni Kocjan Saje iz Cemj pri Mirni peči. Ubijalec, 29-letni Martin Lužar iz Sentjurja, je bil te dni obsojen na okrajnem sodi-šču v Novem mestu na 12 let stro-gega zapora.

Dva zaporedna strela iz poštole v noči od drugega na tretji avgust pred Sajeovim skednjem v Cem-sah, od katerih je eden končal življenje domačemu sinu, uboj sam pa razburil vse vas in okoli-co, sta žlosta posledica med-sobernega sovraštva. Eden v grob, drugi v zapor, sovratvo pa bo verjetno trajalo naprej, ker tudi take posledice čestokrat ne spa-metujejo s mrzino zaslepljenih ljudi.

Leto 1953 se je Martin Lužar po-ročil s Terezijo Saje, posvojenko Sajeovih staršev. Ta je še pred poroko tožila svoja posvojitelja za doto v znesku 200.000 din, češ da ji toliko pripada za dele pri bili od mladosti. Sodišče ji je prizna-lo le obno opremo. To je bil priče-tek sovraštva, v katerem je po

poroki s Sajeovo vključen tudi njen mož Martin Lužar. Ko so 25. julija letos znanci, med ka-terimi je bil Lužar, napravili go-dovno podoknico Sajeovi sosedj v Cem-sah, je Jože Saje skril Lužarju posodo, s katero je ropal še pred oknom godovnice, zaradi česar je prišlo med njima do pre-pira.

V noči od drugega na tretji av-gust je potem, ko so nehal mi-stiti pri bratu Martin Lužar vzeti pistolo in odšel proti Sajeovi domačiji v Cemse. Ko se je pri-bližal skednju, je začel domači pes lajati. Lužar ga je poklical po imenu in pes je utihnil. Lužar je vedel, da Sajeovi sinovi in hči-ka spijo na skednju. Kocjan Saje, ki je slišal pasji lajež, je stopil pogledat, kdo da je. Komaj se je pokazal na vratih, sta že po-čila dva strela, od katerih ga je eden zadell v prsi in fant je kma-lju izlidlil.

Smrtna nesreča pri napeljavi elektrike

29. sept. 1956 se je pri nape-ljavi elektrike v hišo Jožeta Panjana na Goleku smrtno po-nesrečil Viktor Gilha, uslužba-nec DES Crnomelj.

V TEM TEDNU NABIRAMO:

- **Cvet jesenske reše (100 din)**, list volčje češnje-beladone (150 din), ozko-listnata trpotca (80 din), pekoče koprive (40 din).
- **Korenine volčje češnje-beladone (120 din)**, trobentice (150 dinarjev), malega divjega lano-ža (300 din), velikega divjega lanefa (220 din), gladeža (65 din), bodiče neže-kompava (30 din), baldrijana (280 din), habata-rdijavega bezga (35 din).
- **Plodove jerojebike (100 din)**, gloga (40din), šipka celega (50 din), šipek lučnice brez seme-na (220 din), punčkovna lepa rdeče barve, brez zelenil, pra-žganih in zdrobljenih jagod (1000 din), črnega trna-oparnice, trnule (30 din).
- **Opozorilo**. Nabirajte samo tu navedena zelišča, ker ostalih ne odkupujemo več!
- **Cvet reša** nabirajte samo toli-ko časa, dokler ne bo porjavelj Pohižite z nabiranjem!

Kmalu bo voda v hiši, v vasi pa je že! Zato v Bereči vasi ni stal nihče ob strani, ko so polagali vodovod

O vodi, mlakah, slogi in novih vinogradih nad Metliko

V jarku za novi vodovod proti Lokvicem preizkušajo cevi, preden jih spojljo. Delo mora biti natančno in vestno opravljeno, saj gre za zdravlje ljudi in za dragoceni material.

Copla pravzaprav gorka je letošnja jesen. Kmetje pospravljajo krompir, koruza je v okolici Metlike pobrana, koruznička poželja in zložena v kopicke. Med kopicami se svetilijo svetlorumene buče. V Metliki in drugih vaseh je v sadovnjakih na dleeh vse polno sočnega sadja. Lamj je samo suhosrka kmetijska zadruga odkupila 70.000 kg industrijskega sadja, letos se zanj nihče ne zanima. Med tem sadjem je veliko užjtnega, ki bi ga otroci v mesih ali industrijskih sredstvih s slastjo pojedli, če bi jim ga kdo dobavil po primernejih cenah. Pa posredniška brez mastnega zaslužka pri tem ni, zato bo sadje propadlo, otroci pa ga bodo pojedli znatno manj kot bi ga lahko...

Po kottinah je slana osmolila rastlinje. Pri tem je najbolj prizadeta ajda. V vsiljih krajih slana ni povzročila škode. Slednje suhe leseni so vidni povodci. Zemlja je razpokana, kot že dolgo ni bila, paše je malo in ob proгах se vlečejo požarni pasovi trave. Orehi, kolikor ni so posebni v mrzli zimi, so polni.

»Voda nam bo prinesla milijone...«

Veliko je dela s pospravljanjem poljskih pridelkov, toda v mnogih vaseh manjka vode in treba je ponjo daleč v Metliko, odnaso proti Kolpi. Mnogo truda zahteva dovoz vode, pa tudi obilo časa zamuda ljudjem tem. Te nadloge, stare toliko kot njihove vasi, bodo ljudje kmalu rešeni.

Od Spodnje Lokvice je zavlil na glavno cesto možakar. V breg po cesti rine dvokolni vozček, na njem sta dve vreči jabolk. »Obrana jabolka kupuje zadruga Suhor po 18 din, če so lepa, po 15. Dobro so ure je do Suhorja in v klanec, vendar denar je potreben pri hiši, pa brez truda ni nič.

Z možakarjem sva kmalu v živahnem pogovoru. Predvsem teče beseda o največji pridobitvi teh vasi, o vodovodu. Ze v nekaj dneh bodo lmelj vodo. Rešeni bodo večne nadloge, ki je trpinčala ljudi ob vsaki suši. Prebivalci vasi Gornja in Dolnja Lokvica in Trnovec so na zboru volivcev sprejeli sklep o krajevnem samoprispevku za gradnjo vodovoda.

Prebivalci obeh Lokvic so obvezje že izpolnili. Le posamezniki so se ob pričetku držali malo nazaj, toda poirtvovalno delo večine jih je premagalo in so se pridružili. Ukrepi po odloku o krajevnem samoprispevku, ki ga je potrdil občinski ljudski odbor, nemara ne bodo potrebni. So bili tudi nekateri, ki bi radi prenehali s delom, ko so izkopali jarek do njihove domačije, toda obvezja je obvezja in treba jo je izpolniti, ker je tako sklenila večina. Sedaj, ko so v vasi že cevi in bo v nekaj dneh pritekla voda, je vsak

zadovoljen. Prav je rekel možakar na cesti: voda jim bo res prinesla milijone. Manj trpljenja in vedno dovolj dobre pitne vode za ljudi in živino, to je res vredno milijone. Davne želje in neštete objube so uredniške šele v novih državni skupnim naporu ljudi in ljudske oblasti.

Konec vaških mlak

Prebivalci spodnjega konca Bereče vasi so enotno prišli za delo. Vsako gospodarstvo naj izkoplje 20 metrov jarka za vodovod, tako so sklenili in 24 gospodarstev je oskrbebo izkop jarkov na vsem območju tega konca vasi v enem tednu! Tako, ko je metliški vodovodni instalater Hanzelj položil cevi, so jih vsčkanj že zasuli. Delali so celo ponoči pr mesečin! Tako na to so se posamezni gospodarji lotili izkopov jarkov do domašij. Prej brez vode ob vsaki suši, ali pa nezdrava voda iz luž in vodnjakov, sedaj pa zdrava pitna voda v kuhinji! To je veljkanska pridobitev, že druga po vojni. Pred tem so dobili elektriko. Vse dokler ni voda pritekla v vas, posamezniki niso verjeli, da bo to res. Sedaj so vsi nad vse zadovoljni. Sklenili so, da bodo takoj zasuli vse luže in mlake v vasi — legla komarjev, nesnage in boleznj.

Globoko pod vasi proti Gornji Lokvici je nekdanji vaški vodnjak. Koliko naporov je bilo treba, da je ženska prinesla iz njega škat vode v vasi! Zdaj ji ne bo treba več.

Slabo plačujejo

Vodovod proti Hrastu pri Metliki gradi »PIONER« iz Novega mesta. Delo na tem odseku je težavno, ker je svet kamenit. V živo skaljo je treba kopati jarek. Voda ne bo tekla prav v vas, ker je premalna višinska razlika od zbiralnika, pač pa samo do vasi.

Delo bi bilo že končano, pa podjetje primanjkuje delavcev. Ti pridejo, pa tudj kmalu odidejo, ker premalo zaslužijo. Čeprav delajo po deset in več ur na dan, je zaslužek pitel, komaj 31 din na uro. Domačini delavcev ni, tudi pa ne morejo shajati s takim zaslužkom, saj stane hrana mesečno 6.000 din. Delo v oškem, do tri metre globoko- kem jarku je skrajno naporno, zato bi bilo potrebno uvesti akordni način in nuditi možnost vsaj primernega zaslužka pri tako težkem delu. Dobrih 300 din za deset ur takega dela, je res premalno plačilo.

Gornji Suhor je izjema

Tik vasi Gornji Suhor je cevovod z dobro gorjanskno pitno vodo, toda v vas ta ne pritekče, čeprav bi jo potrebovali. Vaščani bi morali, kot to delajo v ostalih vaseh — in z velikim navdušenjem — izkopati jarek do vasi in do hiš. To pa jim

očitno ne diši, saj teče voda mimo njihove vasi že več kot leto, pa se še niso odločili, da bi pritekla tudi k njim. Tisti, ki imajo vodnjake, menijo, da jim voda ni potrebna, tisti, ki jih nimajo, so pa brez besede. Sploh pravijo v tej vasi, da ne utegnejo delati pri gradnji vodovoda. Menda jim manjka tudj sloge. Na primerih Grabrova, Lokvic, Bereče vasi, Trnovca — in tudj v Dragomlju vasi ne bodo zadnji, ko pride nanje vrsta — bi se lahko vzgledovali pri Gornjesuhorčanih, pa bi že imeli vodo. Tako pa bodo verjetno še dolgo brez nje.

VELIKO DELO NA MALEM VRHU

Iz vsake malo višje točke v Beli krajini lahko vidite v zadnjem času na podnožju Gorjan- cev pri Suhorju veliko rjavo liso. Nastala je to jesen. Kaj se je zgodilo? Na Malj vrh nad Bušnjem vasio so se povzpeli težki traktorji navzile hudi strmini. Kot za šalo so popuili štore starih konstanjev in grmovje na površini dobrih osem hektarov. Ljudje so strmeli. Ni so verjeli, da so kje na svetu tako močni stroji. Nobena stvar jih ni ovirala in v kratkem času so počistili; Malj vrh od- krili po rjavost prst, k je primerna tudi za kaj boljše.

Petindvajset gospodarjev Malega vrha se je združilo na pobudo kmetijske zadruge Suhor. Sklenili so, da ta malo donosen vrh spremene v svetlinik naprednega vinogradništva v tem kraju. Se naprej bodo seveda ostali lastniki zemlje, obdelovali pa jo bodo skupno.

Takoj, ko so buldožerji počistili strmi Mali vrh, so pričeli orati. Dva traktorja-goseničarja vlečeta po hribu navzdol oralski plug, ki reže do 80 cm globoke brazde. Se letos bo vseh hrib pripravljen za moderni vinograd in spomladi bodo nasadili štete izbrane sorte. Kobo vinograd pričel roditi bodo odnečevali kredit za kultiviranje tega kompleksa. Kredit je dolgoročen, priskrbel pa ga je kmetijska zadruga.

Ni dvoma, naprednim lastnikom Malega vrha pri Bušnjem vasi bodo kmalu sledili drugi, kajti samo v tem je rešitev belokranjskega vinogradništva. Obnova vinogradov, cenejša obdelava, ki je možna samo s stroji in na večjih površinah, ter določene sorte, ki nimajo resne konkurence na trgu, to je edini izhod. Ne velja to samo

»Vse je šlo k vragu. Zena in premoženje. Veš...«

»No, boš že potem povedal. Najprvo se malo okrepčaj.«
Postavil je predenj velik kročnik prekajenega mesa, hleb kruha in steklenico jabolčnice.
»Danes kar sam gospodinjim. Ona je šla v mesto po opravkih in se še ni vrnila.«
»In otroci?«
»Razen Jožice, ki se učje za šiviljo, so že vsi preskrbljeni. Torej praviš, da v Ameriki ni šlo vse po srečju?«
»Po srečju! Nesreča se je kopčila na nesrečo in zdaj sem še sam tak kakor kup nesreče.«
»Nekam bolehen si pa res videti.«
»Odkar sem bil operiran na želodcu, sem precej opešal; pa tudj skrbj so me potrole. Od kraja je še nekako šlo. Delal sem v pristanišču, v tovarni, v gozdovih in čež nekaj let sem si postavil hišico v samotni naselbini, ki so jo ustanovili na mestu nekdanjega prazdosa priselencij iz Evrope. In tam sem se tudj oženil. Ramona je bila hčerka nekega Armeanca, ki je odprl v tistem kraju gostilno za lačne in željne gozdne sarače.«
Njena mati je bila Španka in dekle je bilo zelo privlačno. Nekaj časa sem bil v zakonu kar zadovoljen, dokler se nisva preselila z ženo na jug, v mestce ob mehiški meji. Tam je podovala Ramona po svoji leti, bogati armenski trgovki, hotel, in tam se je začelo drugačno življenje. Moja žena je bila zelo podjetna in je preuredila vse spodnje prostore hotela v pivnico in kavarno. Gostov je bilo vedno dovolj — take pisane družine še svoj živ dan nisem videl. Domačini, tujci, trgovci, mešetarji, thotapci — vsi močgi ljudje so se zbirali pod najino streho in nekateri; so imeli take obraze kakor najhujši gangsterji. Kadar sem kaj pogodnjatel, me je žena vedno zavrnila: »Vesel bodi, da se nam je odprla taka zlata jama! In denar se je res tako nabiral, da sva si lahko privoščila vse, kar sva hotela — bogato opremo, avto, najdražja letovišča.«
Potem pa je zagrmelo. Nekega večera je ženo zmanjkalo, ponoči je vdrila v hišo policija

in pretaknila vse koticke. Mene so odvedli s seboj na zaslišanje. Dolgo so vrtjali vame, nazadnje so me pa le izpustili. Jaz namreč niti stultl nisem, da je bila žena že dolgo povešana z mednarodno tolpo thotapcev in da je bogastvo njene »zlate jame« izviralo večinoma iz tajnega razpčevanja mamil, vthotap- ljenjih iz Mehike. Zakaj je meni vse zamočala? Najbrž je vedela, da sem za take stvari prepšten in morda tudj preneroden. In kakor se v Ameriki večkrat zgodi, so bili gangsterji pravočasno obveščeni, da jim je prišla policija na sled, in so hitro pobegnili čez mejo, z njimi vred pa je zbežala tudj moja žena. Mene sicer niso pre- ganjali, toda pobrali so mi ves denar; in zapri tudj hotel, tako da mi ni ostalo drugega, kakor da sem izgubil iz tistih krajev. Iz obupa sem začel piti in potem je šlo hitro navzdol. Zbolel sem in opešal. Toliko volje sem imel da sem se pozanimal za pokojnika; vendar sem sklenil počakati nanjo doma. Vožnja mi je plačal naš konzulat, »Le korajžen bodi,« ga je po-

Vodovod tudj v Križevski vasi

Križevska vas jesicer ob Kolpi, dobre vode pa nima. Križevčani so sledili vzgledu naprednih vasi in, ko jim je obična dala možnost, da dobe vodovod, so tudj sami prišli za delo. Ze to besen bo tudj njihova vas oskrbljena z voodzj metliškega vodovoda. Križevčani so pravilno razumeli, kaj pomeni tekoča voda v domačijah, pa so dokaj složno, pod vodstvom naprednega odbornika pomagali s delom. Sedaj se že pripravljajo na slavnostno otvoritev vodovoda.

V Draščih pa še studenca nimajo!

Pravzaprav imajo studence veliko. Za razliko od drugih področij Bele krajine, kjer so tla izključno kraška, apnenčasta, prevladuje na območju Draščij lapor. Zato je tu več izvirov kot drugod v Beli krajini. Navzile temu so Draščij brez studenca, ki bi zaslužili to ime. Imajo tik pod cerkvijo zgralen vaški studeneč, ki je sedaj suh. Ta je bolj podoben vaški mlakuži kot studencu, toliko je v njem blata in nesnage. In vendar se v celj vasi, ki spada med najbolj premožne v Beli krajini, ne našde nihče, ki bi poskrbel za obišenje studenca, sedaj ko je suh!

Samo nekaj korakov pod studencevniš, bi na tem kraju suše ne presahne. Iz njega za- jemajo vodo za živino in za ljudi. Čudež je, da se še ni pojavila kaka bolezen iz tega gnezd- blata in žab.

Ce bi bili vaščani malo prizadevnejši, bi na tem kraju z globinskim zajetjem zgradili sodoben vaški vodnjak s tekočo vodo. Toda, kdo naj organizira Draščijane za to potrebno akcijo? Ce se ne bodo sami, težko da jih bo kdo.

Peter Romančič

Pred 70 leti smo dobili slovensko kmetijsko šolo na Grmu

Ob Hstanju po častitljivih »Dolenjskih noviceh« n- letimo na vesti, članke, oglase za študentiranje učen- cev in pod. objave, ki govore o borbi Slovencev za kmetijsko šolo, spletkah pred njeno preemstitvijo s Siapa na Dolenjsko, o velikih uspehih ob uvajanju naprednega gospodarjenja na Dolenjskem in v ostalih pokrajinah, kamor so z Grma odhajali leto za letom absolventi čedalje bolj priznane in ugledne šole. Pred 70-letnico delovanja šole na Grmu danes nekaj ponatisov, ki so zanimivi dokument dobe in razmer v naših krajih pred sedemdesetimi leti.

VINARSKA IN SADJEREJNA ŠOLA NA DOLENJSKEM

Spisal Anton Ogulin, načelnik- kov namestnik pri kmetijski podružnici v Novem mestu

Deželni zbor je sklenil 23. januarja, da se vinarska in sadjerejska šola prenese s Siapa v okolico Novega mesta. S tem je pokazal, da res očetovsko skrbi za Dolenjsko. Hval- ležni bodo zato vsi, katerim je ležalo na tem, da se povzdigne Dolenjska.

Bila je res že 12. ura; kajti trtna uš nas bliže in bliže obdaja; grabi nas tako rekoč s železno roko. Sploh smo v obdelovani zemlji tam, kjer so bili naši očetje v staro- dadnjih časih. Vse dežele — da celo zasravovana Hrvatska — so močno napredovale, samo mi stojimo — in smo zato res močno zastali. Naša vina, ka- tera so se nekdaj tako iskala, se komaj več prodajajo za domačo porabo, ker ne umemo, kaj dandanes kupovalci vina zahtevajo. Nočem govoriti o drugih rečeh, ampak rečem le, da Dolenjci ne vepjo in ne znajo, kako naj se vino in sadje prideluje. Pa ni čudo, kajti manjka dobrih izgle- dov, ki bi druge naše poteg- nili. Pa če tudj kdo poskuša kaj boljšega začeti, precej se mu odgovori »to pri nas ne stori!«

Da, žalostno je, toda — res- nica! Pa, če tudj resnica oč- kolje, jo vendar jaz nisem ni- kedar prikrival ne v besedi ne v pismu.

Popolnoma prav je toraj, da se zanašamo na novo ustanov- ljeno vinarsko šolo in prepi- čani smo, da se ne bomo goljufali, — priča nam to, kar je storila doslej na Slapu...
...Nova šola nam bođe pač vzgledno pokazala, kako se sade rodovitna drevesa, kako urbe za pletenje košev; s tem se bodo ljudje sami spodbu- dili, da začno jednako delati; požlahtnili bojo staro dreveje, ter uveli nove vrste, katere bodo dajale dober sad za pro- daj...

Tudj ni nemogoče, da se dobi koticček, ker bođe mogo- če pokazati našim ljudskim učiteljem dejansko, kako se napravi tudj na malem pro- storu in z bornimi stroški šol- ski vrt, ki je popolnoma pri- praven za svoj namen, — ako ga je vodila ljubezen, pamet in pridna delavnost.

Vidimo, da se je spolnila ena naših želj, zato upamo, da se bodo spolnile tudj druge, katere gojimo že dolgo v svojem srcu in da ne bomo — vedno pozabljena Dolenj- ska.

(DOLENJSKE NOVICE štev. 4. — 15. januarja 1886)

ZA INTENZIVNO, Z NAPREDNIM GOSPODARSKIM ZNANJEM PODPRTO GOSPODARSTVO!

»...Potrebujemo torej šolo, osnovano na praktični podla- žji tako, da dolenjske kmeto- valce spodbuja kot vzgledno gospodarstvo — da jim daje skušena sredstva, s katerimi si zboljšajo vse stroke kmetij- stva — ne potrebujemo pa take šole, v kateri se še iri visoka učenenost, v kateri bi se odjevali kmetijski fantje za gospode, katerih bi potem ne maral niti kmetijski niti bolj omikani gospodar.«

V gospodarjski šoli ne bi se smele pretrgati žive vezi z domačo zemljo, z domačim ognjiščem; v šoli pridobljeno znanje moralo bi ravno te žive vezi še bolj utrditi, ljube- tti, očistiti in povzdigniti jo tako, da bi ravno ona dajala mnogo moč v težki borbi ra obstanek.

VSEM GOSPODARSKIM ORGANIZACIJAM IN USTANOVAM!

»Dolenjski list« — glasilo Socialistične zveze delov- nega ljudstva za okraj Novo mesto, opravlja kot najbolj razširjen časnik na Dolenjskem danes še posebno važno politično in gospodarsko vlogo. Z naklado 11.300 izvodov na teden seznanja nad 45.000 bralece z našimi politi- čnimi, gospodarskimi in kulturnimi vprašanji.

Stroški za tiskanje in izdajanje domačega časnika pa so enkrat večji kakor znaša naročnina. Zato prosil uprava lista vsa dolenjska podjetja, ustanove, ljudske odbore, kmetijske zadruge, kolektive, društva, organizacije in druge, da bi objavljali v »Dolenjskem listu« vse vrste oglasov.

Vabimo vas, da objavljate v našem pokrajinskem glasilu razne razpise za nova delovna mesta, študentske, licitacijske, reklamne oglase za vaše izdelke in usluge, oglase za iskanje in prodajo strojev, surovin, blaga in pod. Kdor išče delo, bi pravtako lahko s pridom oglašal v domačem listu.

Podjetja, ustanove! Naročajte tudj male oglase, ki vam prinesejo zanesljiv uspeh! Ne pozabite pri naroč- nju oglasov in reklame na naslov: Uprava »Dolenjskega lista«, Novo mesto, poštnj predal 33. Podprite z oglaš- redno izhajanje našega pokrajinskega časnika!

smo dobili slovensko

kopljje iz premnogih težav, ki tiče njega, pa bolj ali manj tudj nas vse, da si zboljša se- danje slabe gospodarske raz- mere, ter prispe do boljšega blagostanja...«

(DOLENJSKE NOVICE štev. 6. — 15. marca 1886)

LJUBLJANSKI »NEMCI« DOLENJCEM NE BI PRIVOŠČILI KMETIJSKE ŠOLE!

V Ljubljani izhaja veliko listov, največ slovenskih, pa tudj 3 nemški. Med poslednjimi je eden z imenom »Laiba- cher Wochenblatt«, ki Sloven- cem navadno zabavlja in se tiska v Gradcu. Ta nemški list se v svoji 298. števi tudj nad tem spodbika, da se bođe vinarška in sadjarska šola na Slapu prestavila k Novemu mestu. Pravi, da je bilo že na Slapu slabo obiskovanje, da ondi izučeni mladenčji niso za našo deželo, da pa v drugih deželah tudj službe ne dođe. Čenca ta list na dalje, da se je šola le zaradi volitev k nam preemstila, in da vsa druga dežela Kranjska ne bođe ime- la od nove šole nitakoršne koristi.

Vse to oporekanje ni opravičeno, marveč prazno beše- dičenje, pisano menda le v ta namen, da se je imelo kaj ti- skati!

Le pomislimo, vipavska do- lina ima 2000 oral vinograr- tov, dolenjska stran jih ima pa 20.000 oral. Siap je 17 milj od nas oddaljen in na skrajni meji Kranjske. Ker naš kmet uspehov slapske šole ni mogel videti z lastnimi očmi, ker je v obče malo premožen, ker spomladi in po zimi delavcev doma potrebuje, ker se preveč starih navad drži, zato res ni veliko učenenost na Slapu ni- jahal in je šola največ le mila- denče z ustanovami imela.

Drugaje pa bo, keadar pride šola na Dolenjsko, kajti upa- mo, da bodo zimske težaji za vinarce in sadjerejce, kate- rih tako zelo potrebujemo, in da bodo dobro obiskovani. Slapski šoli se pač tako godi, kakor vsem novim napravam, katerim se nekateri iz ljud- stva iz nevednosti upirajo. Tako nevednost se pa le poča- si odpravi, kakor se led le po- lagoma staja.

(DOLENJSKE NOVICE štev. 7. — 1. aprila 1886)

Za 50 milijonov mark blaga iz Nemčije

Na podlagi sporazuma med našo državo in Zaprčno Nemci- jo nam bo slednja v petih letih izplačala predvojne in medvoj- ne terjatve v vsiljni 300 milij- onov nemških mark.

Do konca letošnjega leta nam bo dobavila raznega blaga in vrednosti 50 milijonov mark. Od tega zneska bo porabljeno za nakup investicijskega blaga in sredstev za produkcijsko 40 milijonov mark, za deset milijo- nov mark pa bomo dobili blaga za široko potrošnjo, ki že prihaja v našo državo.

Nov rudnik svlnca in cinka

V Kižnici na Kosovem so že v starem veiku kopali rudo, pozne- je pa je bogatejša Trepta za- senčila ta svlnčeno — cinkova nahajališča. Zdaj so z razisko- valnimi deli dognali, da je v Kižnici še nad 5 milijonov ton svlnčene — cinkove rude, odkri- valjo pa še nova nahajališča. Začeli so graditi nov rudnik, ki bo dal še prva leta približno 150 tisoč ton rude, pozneje pa celo po pol milijona ton letno. Z naj- modernejšimi napravami bodo dobili v Kižnici na leto po 12 tisoč ton svlnčene in cinkovega koncentrata. Vrednost letne proizvodnje rudnika bo znašala približno 2 milijardi dinarjev.

Obiščite Belokranjski muzej v Metliki!

odpri krasen razgled na vse strani, in tedaj se mu je zarde- lo, da je razgrnjena pred njim njegova mladost. Tisto belo hi- šo — dolini dobro pozna. To je šola — kdo ve, ali tisti dobri, stari učitelj še živi? Kako je imel svoje učence kako, čeprav so mu hodili na skrivaj rabu- tati sasje na njegov vzorno urejeni šolski vrti in tam dalje, kjer se cesta zavije, potok ob njej pa razleze in poleni, se vleče rumenkasta lisa. To je sipina ob vodi, kjer se je poletel z dru- gim otročaj vred valjal po pe- sku, čofotal po vodi ali čepel za grmom s trnkom v roki; sko- zi temne jelke onkrja mostu se svetlika bajar kakor kos bar- vanega stekla — delaj bi, da je zamrznjen kakor taktak, ko so se na poti iz šole drsali po njem. A vse to je prehitro minilo. Kmalu je dorastel in ko je odšelji vojak, sta se menila z Breznikovo Rozo, da bi se zela; pa se je vse raz- drolo, ker ni hotela ona nič šati o tem, da bi šla z njim v Ameriko. »Kaj bi toliko tukaj revščino,« ji je prigovarjal, ona

Simona Črnogoj: STRIC iz AMERIKE

Mike je odprahlil vežna vrata, stopil na desno in pokukal v sobo. Nikogar. Pogledal je na stensko uro v kotu. Pol dveh. Daleč niso, ko ni zaklejneno, je pomislil in sedel za mizo pri oknu, odkoder se je lepo videlo v dolino, tja na veliko cesto, osvetlileno od žgobega julijskega sonca.

Po tridesetih letih spot domač Ozri se je po sobi. Vse je še tako kakor nekda. Stara, mo- gočna, udobna peč — kolikokrat je sanjal v Ameriki o njeji! Na steni visje še iste slike — na- ekok Japoncev na Port Arturu, fotografija očeta in matere, pa tudj sebe vidil kot rekruta, od- hajajočega k voljakom. Obraz je še vedno malo podoben. Če- prav leži med tisto sliko in da- nastalim dnem trideset let vi- hanega življenja in trpljenja.

V veži so se zaslišali koraki.

Med vrstj se je prikazal možki in vprašal:
»Kdo pa ste vi? Kaj bi radi?«
»Martin, ali me ne poznate? Tvoj brat Miha sem — Mike iz Amerike.«
Martin si je pomencal oči. Tote trdnini tujec, da bi bil njegov mlajši brat Miha? Lica ima upadla, glas mu zveni ka- kor ubit, oči se mu blešče ko dvojce pogrebni svetilk. Pa je le res.

»Oh, komaj sem te spoznal. Pozdravljeni!«
Segel mu je v roko in sedel k njemu na klopi.
»Ali si pričel na počitnice?«
»Ne, za zmerom.«
»Kaj pa tvoja žena? In pre- moženje, ki si ga imel v Ame- riki? Ko si nam zadnjič pisal — res, da je tega že pet let — si se pohvalil, da imaš hotel, gostilno in krasen avtomobil.

»Vse je šlo k vragu. Zena in premoženje. Veš...«
»No, boš že potem povedal. Najprvo se malo okrepčaj.«
Postavil je predenj velik kročnik prekajenega mesa, hleb kruha in steklenico jabolčnice.
»Danes kar sam gospodinjim. Ona je šla v mesto po opravkih in se še ni vrnila.«
»In otroci?«
»Razen Jožice, ki se učje za šiviljo, so že vsi preskrbljeni. Torej praviš, da v Ameriki ni šlo vse po srečju?«
»Po srečju! Nesreča se je kopčila na nesrečo in zdaj sem še sam tak kakor kup nesreče.«
»Nekam bolehen si pa res videti.«
»Odkar sem bil operiran na želodcu, sem precej opešal; pa tudj skrbj so me potrole. Od kraja je še nekako šlo. Delal sem v pristanišču, v tovarni, v gozdovih in čež nekaj let sem si postavil hišico v samotni naselbini, ki so jo ustanovili na mestu nekdanjega prazdosa priselencij iz Evrope. In tam sem se tudj oženil. Ramona je bila hčerka nekega Armeanca, ki je odprl v tistem kraju gostilno

in pretaknila vse koticke. Mene so odvedli s seboj na zaslišanje. Dolgo so vrtjali vame, nazadnje so me pa le izpustili. Jaz namreč niti stultl nisem, da je bila žena že dolgo povešana z mednarodno tolpo thotapcev in da je bogastvo njene »zlate jame« izviralo večinoma iz tajnega razpčevanja mamil, vthotap- ljenjih iz Mehike. Zakaj je meni vse zamočala? Najbrž je vedela, da sem za take stvari prepšten in morda tudj preneroden. In kakor se v Ameriki večkrat zgodi, so bili gangsterji pravočasno obveščeni, da jim je prišla policija na sled, in so hitro pobegnili čez mejo, z njimi vred pa je zbežala tudj moja žena. Mene sicer niso pre- ganjali, toda pobrali so mi ves denar; in zapri tudj hotel, tako da mi ni ostalo drugega, kakor da sem izgubil iz tistih krajev. Iz obupa sem začel piti in potem je šlo hitro navzdol. Zbolel sem in opešal. Toliko volje sem imel da sem se pozanimal za pokojnika; vendar sem sklenil počakati nanjo doma. Vožnja mi je plačal naš konzulat, »Le korajžen bodi,« ga je po-

tolažil Martin. »Z ženo bova skrbela, da se boš hitro po- pravil.«

In tako se je Mike naselil v isti sobici, ki jo je zapustil pred davnimi leti. Prve dni mu je bilo precej nerodno. Poseb- no ga je zabolelo, ko je neki paglavac zaklical za Martinovo hčerko Jožico: »Hej, Pepca, ali je prinesel stric dosti cekinov iz Amerike? Ali ti bo kmalu kupil avtomobil?«

No, drugače so bili vaščani prijazni z njim in Mike se je kmalu bolje počutil. Prepustil se je počitku in tistemu mirne- mu, zločnemu življenju, ki ga Amerika že zdavnaj več ne pozna.

Zjutraj je po navadi zavil po stezi okrog vasi in pokramljal z ljudmi; Čudil se je, da sta va- ščani sprašujejo, kako je za atomsko bombo v Ameriki, da se zanimajo za televizijo in ra- ketna letala, da zveni skrozi marsikatero okno nameto hor- monike radio, ki ga zna sode- vodno Lovro takoj popraviti, pa naj bo domač ali tuj.

Včasih se je Mike povze; na griček za hišo, kjer se mu je

Zjasnitev v novomeškem gledališču

Člani gledališča PD »Dušan Vereb« iz Novega mesta smo se 2. oktobra zbrali na sestanku, katerega so se udeležili tudi predsednik obč. LO Novo mesto tov. Maks Vale, tajnik in predsednik občinskega odbora Svoboda in prosvetnih društev. Namen sestanka je bil ugotoviti vzroke za nedelavnost gledališča in popovor o tem, kaj napraviti, da bi gledališko delo v Novem mestu spet zaživelo in doseglo raven, ki dolenski metropolit pripada.

Znane so objektivne in subjektivne težave, s katerimi se je naše gledališče borilo že nekaj let. Igralci in režiserji so prisotnim gostom vse še enkrat razložili. Ugotovili so, da bi igralci radi igrali, da pa je gledališče od predstave do predstave bilo v večjih finančnih težavah, zaradi česar ni bilo mogoče igrati del, ki so bila v načrtu. Igralci in režiserji so polagoma izgubljali pogum in gledališko delo je pešalo. Starejši igralci so zapustili gledališče, naraščala pa ni bilo. Disciplinarni med igralci je popustila in tako večših tudi že začeti del ni bilo mogoče postaviti na oder.

Primeroma kulturno, da bo honorarala človeka, ki bo pomagala režiserju pri postavljanju scene, iskanju rekvizitov in kostumov, da bo dala na razpolago sredstva in ljudi za izdelavo potrebnih kulisa, da bo primerno honorarala domače režiserje in omogočila igralcem tu in tam ogled gledaliških predstav v Ljubljani in Celju, kar je za njihovo umetniško izpopolnjevanje neobhodno potrebno ter da bo enkrat ali dvakrat v letu finančno omogočila gostovanje kakšnemu režiserju iz naših poklicnih gledališč. Tako gostovanje bi bila odlična šola za naše režiserje in igralce.

Sklenjeno je bilo, da se takoj osnuje posebna gledališka skupina za mlade igralce začetnike, ki naj bi jo vodila tovariša Jose Zamljen in Polde Cigler. Iz njihovih vrst bi gledališče črpalo nove sodelavce za oder. Prav naraščajo je treba posvetiti največ skrbi in pomoči.

Ker je bilo ugotovljeno, da sedanja organizacija gledališča ne ustreza, smo sklenili, naj društvo poišče nove organizacijske prijeme, ki bodo bolj odgovarjali sedanjim in bodočim oblikam gledališča.

Priznati je treba, da je občinski LO kljub pomanjkanju finančnih sredstev sklenil kar

primerno kulturno, da bo honorarala človeka, ki bo pomagala režiserju pri postavljanju scene, iskanju rekvizitov in kostumov, da bo dala na razpolago sredstva in ljudi za izdelavo potrebnih kulisa, da bo primerno honorarala domače režiserje in omogočila igralcem tu in tam ogled gledaliških predstav v Ljubljani in Celju, kar je za njihovo umetniško izpopolnjevanje neobhodno potrebno ter da bo enkrat ali dvakrat v letu finančno omogočila gostovanje kakšnemu režiserju iz naših poklicnih gledališč. Tako gostovanje bi bila odlična šola za naše režiserje in igralce.

Priznati je treba, da je občinski LO kljub pomanjkanju finančnih sredstev sklenil kar

najbolj podpreti novomeško gledališče. Menimo pa, da bi moral občini pomagati tudi okrajni LO, ker je novomeško gledališče v okraju. Izdatki za kulturno prosvetno delo, v katerem ima gledališče zelo pomembno vlogo, so dobro naložen kapital. Tega se okraji zavedajo in vzlic varčevanju dajejo visoke zneske za svoja mestna oz. okrajna gledališča.

Sestanek je zelo lepo uspel. Obrazi prisotnih so se zjasnili. Igralci so začutili, da so se prav s tem sestankom začeli za gledališče lepši časi. Prepričani smo, da nas upanje ne bo prevaralo.

Tone Gortnar

Nakup potniških letal v SZ

Delegacija letalskih strokovnjakov Aerotransporta Jugoslavije je odpotovala v Sovjetsko zvezo, kjer se bo pogajala za nakup šestih sovjetskih potniških letal tipa IL-14. Razgovori o nakupu teh letal so bili že ob obisku naše gospodarske delegacije v SZ.

Izvoz litostrojevih izdelkov v tujino

Iz leta v leto je večji izvoz Litostroja v inozemstvo. Tako izvažajo podjetja v različne države. Izvoz letal tipa IL-14. Razgovori o nakupu teh letal so bili že ob obisku naše gospodarske delegacije v SZ.

Izdelki domače obrti v našem izvozu

Približno 20 držav kupuje izdelke naše domače obrti, ki igra v izvozu iz leta v leto večjo vlogo. Največ izdelkov, zlasti pleatarskih, kupuje Amerika. Lani smo zaslužili s prodajo takih izdelkov milijon in 200.000 USA dolarjev, letos pa bo izvoz s tega področja za 20 odst. večji. Pribl. 25 odstotkov pri izvozu domače obrti prispeva Slovenija. Najbolj cenjeni izdelki na tujem trgu so leseni, pleatarski in folklorni spominki, čipke, preproge, vezanine, lutke, suha roba, cekarji in pod., kakor tudi kovaški izdelki, filigran in lončarstvo.

Vlado Lamut: RAZVALINE GRADU OTOČEC OB KRKI. — Tak je bil otoški grad prej, zdaj ga obnavljajo in gradijo na otoček nov most.

Teden otroka v Šentjernejju

Od 1. do 7. oktobra smo tudi v Šentjernejju prav lepo praznovali teden otroka. Naše misli in naše delo so bili v teh dneh posvečeni mladini, skrbi za njeno zdravje, napredek ter za izboljšanje njenih življenjskih razmer. Pri občini je bil ustanovljen Svet za zaščito družine. Šolski odbor, Društvo prijateljev mladine in Svet za zdravstvo so na svojih sejah razpravljali, kako bi čim bolj pomagali socialno ogroženim in zanemarjenim otrokom ter sirotam. Ti otroci so potrebni naše največje pozornosti, ljubezni in naklonjenosti. Učitelstvo je obiskalo na domovih stare otrok, ki jim je iz raznih vzrokov treba posvečati veliko pozornost pri vzgoji. Pregledane so

bile tudi vse družine, ki imajo v oskrbi rejence. Naši malčki novinci so bili v šoli pogoščeni s sladkim pecivom, ostala mladost pa si je ogledala zabavno in poučno filmsko predstavo.

Naši dijaki, ki so prejšnje nedelje do zanimivim predavanjem z navdušenjem ustanovili taborniško organizacijo, so se takoj lotili dela. Vsi trije vodi so že imeli sestanke, kjer so se pogovarjali o nadaljnjem delu. 21. oktobra bodo pohiteli na Gorjance, kjer se bodo sestali s taborniki iz Novega mesta.

Za zaključek Teda otroka je bil 7. oktobra v dvorani roditeljski sestanek za osnovno šolo in gimnazijo. Tov. Jovanovičeva je v lepem, izčrpnem predavanju obravnavala najbolj pereča vprašanja naše vzgoje ter prikazala staršem njihove dolžnosti do otrok. Stevilne matere in

očetje so z zanimanjem spremljali in pritrjevali prepričevalnim in toplim besedam predavateljice. Izredna tišina med predavanjem ter odkritosrčna zahvala za pouk in navodila, ki jo je ob koncu predavanja izrekala tov. Jovanovičeva, gov. Kuhljeva, so najboljši dokaz, da so besede segle do srca. Polagoma, a vedno bolj in bolj spoznavajo starši, da je za blagor njih otrok nad vse važna domača vzgoja ter povezava staršev z učitelstvom.

Pod okriljem Društva prijateljev mladine namerava učitelstvo organizirati v zimskih mesecih cikel predavanj za starše. Upamo, da se jih bodo naši očetje in matere z veseljem udeleževali in sprejete nasvete s pridom uporabljali pri vzgoji otrok.

Načrti PD »Emil Adamič« v Mokronogu

Prosvetno društvo »Emil Adamič« v Mokronogu je na zadnji seji izdelalo okvirni spored za delo posameznih sekcij. Pevski zbor bo pričel z rednimi vajami in se bo po možnosti razširil. Dramatska sekcija bo začela takoj študirati novo igrto. Tu moramo omeniti, da je ta sekcija v minuli sezoni opravila veliko delo z uprizorjanjem Misklove Zale, katero je zagrnila osmrtkar, videlo pa jo je nad štiri tisoč ljudi. Tako so gledalci z obiskom nagradili požrtvovalnost in trud, ki ga je sekcija vložila v to de-

lo. Saj je z mnogimi vajami, ki so za izvedbo te igre bile potrebne, zabeležila okrog 1500 ur prostovoljnega dela. Pri tej igri so pokazali veliko vnamo ne le igralci, marveč tudi režiser tovariš Brezovar, scenarist Rudi in Marija Kuhar, elektricarji itd. V novi sezoni nameravajo odigrati vsaj tri nova dramska dela. Prosvetno društvo bo ustanovilo tudi novo sekcijo in sicer pesno, na katero bo predvsem pritegnilo mladino, ki je za to že pokazala zanimanje in veselje.

KOSTANJEVIŠKI KULTURNI TEDEN

pod pokroviteljstvom Ivana Regenta, predsednika Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije v počastitev občinskega praznika občine Kostanjevica-Podbočje bo v dneh od 20. do 28. oktobra.

- S P O R E D**
- Sobota, 20. oktobra: Ob 9. uri zvečer bo prižgan festivalni ogenj pred Domom kulture v Kostanjevici, v katerem bodo vse prireditve.
 - Ob 20. uri: Sem Benelli: »Ljubezen treh kraljev.«
 - Nedelja, 21. oktobra, ob 8. uri zjutraj otvoritev Razstave slovenske grafike v šolskem paviljonu.
 - Ob 9. uri: Komemoracija pred spomenikom.
 - Ob 10. uri: Lepo je v naši domovini biti mlad. (Akademija.)
 - Ob 20. uri: dr. Bratko Kreft: »Celjski grofje.«
 - Torek, 23. oktobra: ob 20. uri: Tone Čufar: »Ameriška tatvina.«
 - Četrtek, 25. oktobra: ob 20. uri: H. Tiemeyer: »Mladost pred sodiščem.«
 - Sobota, 27. oktobra: ob 20. uri: Lado Smrekar: »Klosterski zolnir.« (Krstna predstava.)
 - Nedelja, 28. oktobra: ob 9. uri: Telovadni nastop članov TVD Partizan, nato prijateljska srečanja v odbojki.
- Vabimo vse občinstvo, da se kar v največjem številu udeleži festivalskih prireditev. Da bi bil obisk res množičen, so cene vstopnicam po 20 dinarjev. To velja le za gledališke predstave, razen za »Klosterskega zolnirja«, medtem ko je za ostale prireditve vstop prost. Prijave za obisk prireditev sprejema pisarna šolskega vodstva v Kostanjevici pisмено med 8. in 12. uro, pa tudi telefonično na tel. št. 19. Obiščite Kostanjevico, v jesenskih barvah so dolenske Benetke najlepše! Turisti si poleg kulturnih znamenitosti mesta lahko ogledajo tudi najnovjšo postojanko na Gorjancih — Planinski dom na Polomu, ki je le dve uri oddaljen od Kostanjevice in je dostopen tudi z motornimi vozili.
- Vse morebitne spremembe sporeda bomo pravočasno javili.
- Priljubljeni odbor

Taborniški organizaciji zdaj tudi v Črnomlju in v Straži-Toplicah

V preteklem tednu je Dolenski taborniški svet ustanovil še dve novi taborniški enoti. V Črnomlju je začel delati taborniški vod, ki bo kmalu prerastel v samostojno družino, v nedeljo pa so organizirali novo taborniško družino tudi v občini Straži-Toplice. Za začetek bodo ustanovili dva voda v Toplicah in v Straži; v obeh bodo dijaki

niže gimnazije in vajenci, po- zneje pa bodo družino razširili. Poleg Rodu gorjanskih tabornikov delejo zdaj na Dolenskem taborniki še v Črnomlju, Šentjernejju, Straži-Toplicah, Kočevju in Ribnici. Dolenski taborniški svet si bo prizadeval, da ustanovi nove enote še v Metliki in Trebnju.

Izobraževanje mladine

Katere šole obiskujejo študenti novomeške občine

Občinski ljudski odbor novomeške občine je podelil letni 81-dinarni študentski stipendiji. Med temi je 25 otrok padlih v NOB (dva od teh sta oboestranski siroti).

Študenti obiskujejo različne šole: 12 jih je na višji gimnaziji, 23 na srednjih strokovnih šolah, 38 na nižjih strokovnih šolah in 6 na univerzi.

Govoto vas bo zanimalo, na katerih strokovnih šolah so naši študenti: 4 na Tehnični srednji šoli, 5 jih obiskuje Srednja gradbeno šola, 6 Ekonomsko srednjo šolo. Srednjo vzgojiteljsko šolo obiskujeta 2, ESS Koper 1, Srednjo ekonomsko šolo na Reki 1, Srednjo gozdarsko šolo eden,

Tudi tatvina je draga

17. januarja 1950 so vlomci ukradli v podjetju Brink v Bostonu 1.219.000 dolarjev. Tatove so odkrili šele nekaj let. Trdijo, da je bil to največji rop v Ameriki. Pged dnevi se je pričel v Bostonu proces proti prevelim roparjem — dva izmed skupine sta že umrla —. Trdijo, da bo proces stal pol milijona dolarjev, župan Bostona je zahteval še posebej 145.000 dolarjev za izredne izdatke ob tem procesu.

Zdravnika je ustrelil

To se je zgodilo v Celovcu prejšnji mesec. Trgovski potnik Karl Scimik je poklecal na stanovanje zdravnika dr. Hansa Mallesa. Se ni bil dolgo pri njem, ko so stanovalec sklenili več strelcev. Scimik je ustrelil zdravnika, takoj nato pa se sebe. Verjetno je to storil pod vplivom alkohola in morfija. Zdravnik dr. Malle je bil zelo priljubljen tudi pri Slovincih. Star je bil 43 let.

Obiščite muzej v Kočevju

DANES SOLSKA

— Mamica, poznal sem dečka, ki ga je mama peljala v šolo po dežju, pa je dobil angino, potem davico in pljučnico in potem še ...

„To je treba doživeti!“

Junaška padalka Vida Starčeva

uresničijo njene želje in sanje iz otroških let, da se kot ptica dvigne visoko v oblake.

Tudi Aeroklub v Novem mestu daje mladim fantom in dekletom možnost, da svoje sanje uresničijo in postanejo jadralci

in padalci. Petintrideset fantov in deklet se je lani in letos naučilo skakati s padalom. Med njimi je najboljša padalka osemnajstletna Vida Starčeva.

Za kot otrok je sanjala o letalstvu. Ni bilo letala, za katerim se ne bi ozirala in ga spremljala ves čas, dokler ni izginil za vrhovi dolenskih gričev. Prvikrat je skočila leta 1954. »Samo še en skok, je govorila svojim tovarišem in tovarišicam, in s kakšnim veseljem.

Sama pravi takole: »Zame je bil prvi skok lep in razveseljuj. Mogoče bi bilo brez pomena, da ga opisujem, ker se z besedami ne da opisati. Vse to je treba doživeti. Tik pred poletom me je bilo malo strah, bila pa sem prepričana, da se bo padalo odprlo. V glavnem

je to šport kakor vsi ostali, le s to razliko, da ga ne gojimo na zemlji. In vendar pri vsakem letu z letalom in pri vsakem skoku letim nekaj novega. Vsak skok se razlikuje od prejšnjega. Morda imam prav zaradi tega tako rada padalstvo.

Vida Starčeva ima dosedaj tri skoke za seboj. Letos 15. in 16. septembra je zadnjikrat skočila. Je učenka III. letnika trgovske šole. Letenje in skakanje pa je niti najmanj ne ovira pri učenju. Njena želja je, da bo čimprej spet napočil dan, ko bo sedla pod svileni dežnik in se spuščala na zemljo. Naša želja pa je, da jo usposobimo, da bo lahko zastopala žensko padalsko vrsto Dolenske na raznih tekmovalnih Branah.

Bršlinska SVOBODA tudi letos ne bo zaostajala

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« Bršljin — Novo mesto se vneto pripravlja na zimsko sezono. Mešani, moški in ženski pevski zbor pridno vadijo trikrat na teden, vsak terek, sredo in petek od 19. do 21. ure. Mešani zbor bo sodeloval na pro-

slavi za občinski praznik 29. X. 1956 v Novem mestu.

Dramska sekc. se pripravlja za zimsko sezono in bo začela delati še ta mesec. Šahovska sekcija in tamburaški zbor sta pričela redno vaditi. Izobraževalna sekcija bo sprejela svoj program dela na letnem občnem zboru društva, ki bo v sredo 17. oktobra ob 19. uri v zadržnem domu v Bršljinu.

Na občnem zboru bo podan obračun dela za tekoče leto, hkrati pa bodo člani sprejeli program za bodočo sezono.

Vabimo vse člane Svobode, Socialistične zveze in mladine, da se občnega zbora udeležijo. Zato naj vsakdo že pred zborom razmisli o programu društva in pride pripravljen na občni zbor. Uspeh bo odvisen le od skupnega sodelovanja.

„IGRA V DVOJE“

Prizadana uprava Doma JLA v Novem mestu je 2. oktobra pri- skrbela novomeškemu občinstvu izredno gledališki užitek: Seekh-ovo igrto v dvoje, s katero sta gostovala znani hrvaški gledališki umetnik in režiser Tito Stroz in Eliza Gerner-Strozci.

Najprej o delu: Igra v dvoje izredno gledališki užitek: Seekh-ovo igrto v dvoje, s katero sta gostovala znani hrvaški gledališki umetnik in režiser Tito Stroz in Eliza Gerner-Strozci.

Najprej o delu: Igra v dvoje izredno gledališki užitek: Seekh-ovo igrto v dvoje, s katero sta gostovala znani hrvaški gledališki umetnik in režiser Tito Stroz in Eliza Gerner-Strozci.

Bo Črnomelj dobil otroški vrtec?

Ze nekaj let si Društvo prijateljev mladine v Črnomlju ob sodelovanju z vsemi, ki jim je poverjena skrb za otroke, pri- zaveda, da bi v mestu ustanovili otroški vrtec. Vsi načrti za to potrebno ustanovo pa so se vedno ustavili pri vprašanju prostora. Stanovanjska atiška je namreč tudi v Črnomlju zelo huda, a prav tako je nadvse potreben otroški vrtec.

Upravni odbor kmetijske zadruge Črnomelj, ki razume potrebo mesta po otroškem vrtcu, le na seji sklenil, da prepusti v ta namen brezplačno dve stavbi kmetijske zadruge: stavbo na Gričku, kjer je najbolj primeren kraj za tako ustanovo, in eno stavbo v mestu. Za svoje potrebe pa želi dobiti kmetijska zadruga v zameno za obe stavbi hišo, ki je trenutno na Okrajne zadruge zveze.

Tako bo končno Črnomelj — če bo dovolj razumevanja na OZZ — le prišel do otroškega

Kegljači Novoteksa v Zagrebu

V nedeljo so gostovali kegljači Novoteksa v Zagrebu, kjer so se srečali z moško in žensko ekipo »Naprijeda«. Pri moških so zmagovali Zatrebčani s 3:4:261 kegletv (najboljši Novomeščani so bili Zevnik, Indihar, Miklavčič, Patec, ženske pa so zmalele z 290:257). Dobro so igrali Novomeščanke Beletova, Skediljeva, Zevnikova, Vitčeva in Lutmanova. Prihodnjo soboto bodo Zagrebčani vrnil Novoteksu obisk.

Most čez morje

Davna zamisel postaja resničnost: začeli so graditi most čez morje nad Gibraltarsko ozino. Dolg bo 14 kilometrov in nosilo ga bo 14 orjaških stebrov, širok bo pa 30 metrov. Po njem bo speljan dvojni železniški tir, avtocesta in pot za peške. Visok bo toliko, da bodo pod njem lahko plule največje ladje.

48.000 metrov nad zemljo

Ameriško raketno letalo Bell X-2 je nedavno letelo z brzino 3 tisoč km na uro in s tem prebilo takoj menovani »stoplni zid«. Sedaj je postavilo spet nov rekord: pilot Kincheloe se je z njim dvignil 48 kilometrov nad zemljo! Doslej je bila največja višina katero je Šlovec dosegel z letalom, 27.500 metrov.

Pismo iz Suhe krajine

V tem mesecu so po vseh občini izborili volivce. Na njih razpravljajo o gospodarskih, občinskih proračunih, taksah, davkih itd. Kdor se udeležil nekaj takih zborov in morda prisluhne, sliši in izve morda kaj, kar gre na račun občine. Res je, da so marsikomu davki bolj poznani odmerjeni, toda kot kaže po krivi davkoplačevalcev samih. Davki se odmerijo po katastru — in kje je vzrok? Zadnje tedne je tu hodil inženir in mečil in pregledoval spremembe kulture zemlje. Ugotovil je, da je bila ta ali ona parcela pred 50 in več leti dobra njiva, vinograd ali travnik, danes pa je kraj raven pašnik, poračun z gramovi. Ali ni bilo nekatero javno razglašeno, naj se pripravijo vse take spremembe, in če bi jih, bi se pri plačevanju davkov marsikaj spremenilo. Kriči smo sami, ker premože upoštevamo odloke in zakone! Saj vidimo, če nabljuje na občinsko desico plakat ali razglas, ga nihče ne pogleda.

Letina je letos pri nas že precej dobra. Posebno koruza in krompir sta dobro obrodila bela žita pa ne, ker jih je napadla rja. Ajda je uničila slana, saj smo jo imeli že sredi septembra. Tudi sadja je nekaj, posebno v hribovitih krajih — v Hinjah, na Plešu in Lazin. Sadje je letos kapar precej uničil, posebno jabolka in slive. Treba bo bolj zatirati tega škodljivca. Druge sadnje zajedalce ni bilo dosti in je sadje le malo črnilo. Orehi so pri nas kar čudno obrodili. Rastejo v razdalji 4 do 5 metrov, pa sta eden ali dva od teh popolnoma pozebla, drugi pa so bili polni sadu.

Gozdnih sadežev ni bilo pri nas nič, kar se že več let ni zgodilo. Mali kožušarji in miši so bili zelo nadeležni in so po vrhovih in vinozradih naoravili veliko škode. Če si žel-pokoz škov vas, si lahko čul na vsakem drevesu poličke

hanje. Marsikateri teh nepoklicanih nočnih gostov je storjeno škodo plačal z življenjem.

Se nekaj sem opazil: zdaj, ko zori grozdje, grem večkrat čez vinozrade in vidim povsod ob poti po pol ali cel groz vržen na tla in pohojen. Ali ni to hudobija, če delajo tako škodo. Če ga že kdo odtrga, naj ga vsaj pojé, ne pa meče gorjeje po tleh.

Vidim tudi, da otroci, ne vsi, pač na nekateri, mečejo grozde kruh, lep enoten kruh. Kaj se to pravi! Če bi starši teh otrok vedeli, kako dragocena je ta drobnična kruha pred nekaj leti v koncentracijskih taboriških, bi svojevno otroku znali povedati, kaj je kruh. Po navadi pa ne vedo, ker so bili siti pod različno okupatorjo. Tudi danes največ zadržajo čez davke, takse in vse, kar smo si priborili s krvjo.

I. Č.

Iz Kostanjevice

Ko je bilo treba prijaviti hibridno trto, vozove in drugo, se je ugovarilo, da so mali posestniki in bajntarji veliko hitreje prijavili kot veliki kmetje. Vem pa primer, ko je kmet prijavil 420 trt, v resnici pa jih ima nad 3000. Nekaj trden kmet, ki ima dva težka voza, je prijavil samo enega, enega pa skrli. Ko je vozil seno domov, je šel k sosedu prosit voz, ta mu je zabrusil: »Kar pojdi po onega, ki si ga skrli. Jaz sem plačal tako od dveh vozov«.

PRVI ČASTNI ČLANI PROSVETNEGA DRUŠTVA

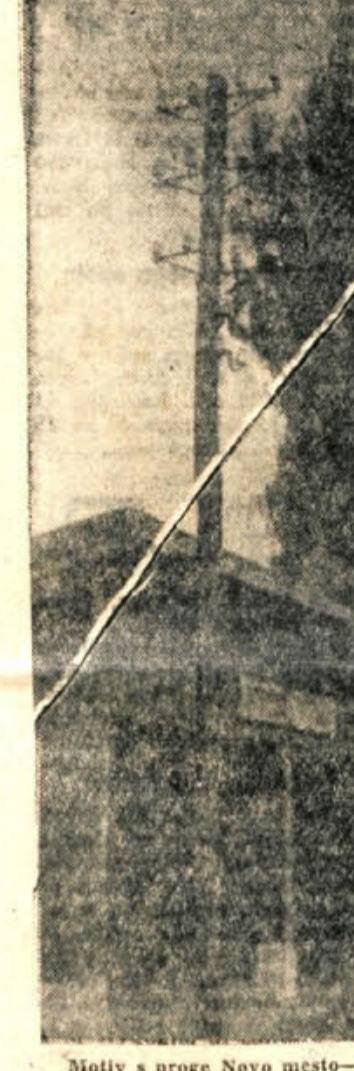
Upravni odbor Prosvetnega društva Lojze Košak je na eni izmed zadnjih sej imenoval za častna člana tovariša Nika Belopavliča, podpredsednika OLO Novo mesto, in tovariša Zvonka Perca, tajnika OLO Novo mesto. Oba tovariša sta z velikim razumevanjem prisločila društvu na pomoč, za kar jima je upravni odbor iskreno hvaležen, zlasti za njuno

lepo, iskreno in konstruktivno besedo, katero sta tovariša Nika Belopavlič in Zvonko Perc vedno imela. Slovensna podelitev diplom bo na eni izmed prihodnjih g. dalskih predstav.

MRZLIČNE PRIPRAVE NA FESTIVALE

V dnevi od 13. do 21. oktobra bo v Kostanjevici tradicionalni Kostanjevški kulturni teden. Za letošnje kulturno manifestacijo se Prosvetno društvo Lojze Košak pripravlja že od februarja. Predvidenih je pet gledaliških predstav, ki jih bodo izvedli člani domače gledališke družine. Ker želimo dati festivalu kar najbolj množično obeležje, bodo cene vstopnicam simbolične, saj ne bodo dražje kot po deset in dvajset din. Zadnje dni postaja delo članov PD Lojze Košak vse bolj mrzlično, saj imajo sleherni dan vajo, včasih tudi po dve. Vendar to nekogar ne moti, saj se vsi zavedamo, da na ta način najintenzivneje vzgajamo siroke plasti prebivalstva, kar je naš najsvežiji cilj.

Zakaj ni potujočega kina v Podgrad

Motiv s proge Novo mesto—Straža: postajališče v Prečnu

Vodstvo potujočega kina v Novem mestu nam je na zadnje željo naših bralcev iz Podgrada sporočilo, da razpolaga trenutno samo z enim prevoznim sredstvom. Z osebnim avtomobilom Fiat-Ballio ne zmore vožnji že po prestrnih cestah. Če lahko pripelje ta avtomobil v Stopiče, tega ne smemo primerjati s cesto, ki vodi v Podgrad. Glede predstave, ki je bila določena v Podgradu letos enkrat ob 15. uri, pa vodstvo potujočega kina prlpomnja, da je bila ta predstava namenjena izrecno šolski mladini. Predstave žal ni bilo, ker sola ni bila zatemnjena. Za to predstavo je dal avtomobil na razpolago OLO Novo mesto. Čim bo gotov osebni avtomobil znamke Wanderer, ki je zdaj pri novomeškem Pionirju, bo kino obiskal tudi Podgrad!

DORNI REZULTATI PRI KEGLJAH

Tudi pri invalidih kegljaših si lahko videl vrhunec poštovanosti in borbenosti. Kezgljaški sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

SPORT IN TELESNA VZGOJA

Invalidi so tekmovali

Novo mesto in Smarješke Toplice so bile v soboto in nedeljo prizorišče IV. republiškega prvenstva invalidov v kegljanju in v šahu. Prvenstvo je razpisala Sportna komisija Glavnega odbora ZVVI Slovenije, organizator pa je bil Okrajni odbor ZVVIS Novo mesto. Prijavljeno je bilo s okrajnih reprezentance z okoli 100 tekmovalci, toda v zadnjem trenutku je udeležbo odpovedal Koper in tako jih je ostalo še osem: Ljubljana, Maribor, Ptuj, Celje, Kranj, Trbovelje, Kobilje in Novo mesto.

KRANJČANI NAJBOJŠJI V SAHU

V Smarjeških Toplicah so se zbrali najboljši invalidi šahisti. V tekmovalju za najboljšo ekipo LRS je nastopilo šestčlanski okrajnih reprezentance. Ze po sestavi ekip je bil najmočnejši Celje. Edino Novomeščanom je uspelo, da so izvečki neodločen rezultat z zmagovalcem. Vrstni red ekip je bil naslednji: 1. Kranj 22 in pol, 2. Celje 26 in pol, 3. Ljubljana 26 točk, 4.-5. Novo mesto in Maribor 35 in pol, 6. Trbovelje 20 in pol, 7. Kobilje 8 in pol, 8. Ptuj 3 točke.

Najboljši uspeh na prvi deski je dosegel mojster Lesnik s 6 in pol točkami, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

DORNI REZULTATI PRI KEGLJAH

Tudi pri invalidih kegljaših si lahko videl vrhunec poštovanosti in borbenosti. Kezgljaški sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Še nekaj o atletskem prvenstvu Dolenjske

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Težko si je predstavljal, koliko truda, poštovanosti in borbenosti so pokazali posamezni invalidi, posebno težki. Za primer naj bode slepi Pintarič iz Trbovelj. Igral je na prvi deski in čeprav je popolnoma slep, je premagal štiri nasprotnike in v dvema remiziral. Premagal za je je mojster Lesnik. Toliko poštovanosti in borbenosti, ki jih je pokazal, je v Dolenjski sport je težji za invalide kot šah, tudi tu so invalidi pokazali visok rezultat. Najboljši rezultat Blaža Ropeta iz Kranja

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da so tekmovali na IV. atletskem prvenstvu Dolenjske okraja, na drugi Zbilj (6), na tretji Gajšev (7), na četrti Potrbin (1) s št. id. Tekmovalci invalidov šahlistov je bilo izredno zanimivo. Te

Obiščimo muzeje na Dolenjskem V Beli krajini je bila ekipa Muzeja narodne osvoboditve

Razmišljanja ob Tednu muzejev od 6. do 14. oktobra 1956

»Minjiv si, le tvoja dela so tvoj spomin.« Mogoče je kdo od vas že prebral te besede, ki jih je pred nekaj leti naš veliki mojster Plečnik dal zapisati na pročelje obnovljene stavbe v predvorju ljubljanskih Križank. Tak je pač zakon narave, da je vsako življenje minljivo, medtem ko plemenite stvaritve človeške duha in rok včasih ostajajo in žive še stoletja in tisočletja dolgo.

V človeku samem je, da se skoraj sleherni trudi in prizadeva, da bi tako ali drugače sebe in svoja dela ohranil svojim bližnjim in daljnjim potomcem. Oče ni zgradil hiše samo zato, da jo bo užival sam, temveč tudi njemu v njej prebivala tudi njegova sin in vnuk in morda še tretji, četrti, peti... Prav zato pa tudi sin in vnuk uživa to, kar sta doberga, pozitivnega ustvarila njun oče in ded. Bilo bi pač žalostno in težko, če bi se moral vsak rok sam zase dokopati do nestetih materialnih dobrin in duševnih zakladov, ki so jih ustvarili že prejšnji rodovi in ki jih nova pokolenja samo še izboljšujejo in množe.

Nesteto dobrega in koristnega, nesteto lepega in plemenitega je bilo ustvarjenega v teku stoletij in tisočletij. V preminjenih ljudeh pa je hkrati tudi živela želja, da to dobro in lepo, te zlatne sadove duha in rok naših prednikov ohranijo tudi za sedanost in prihodnost. Začeli so to stvarno in duhovno bogastvo zbirati in kot sad njihove zbirateljske vneze so nastale številne privatne zbirke in kasneje javni muzeji.

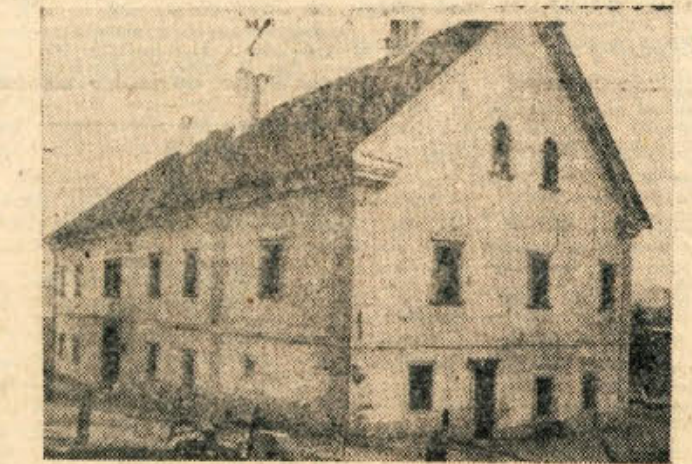
Kaj so pravzaprav muzeji? To so ustanove, kjer hranijo in proučujejo razne zbirke, bodisi prirodoslovne, zgodovinske, narodopisne, umetniške, obrtne, tehniške in podobne. V starem veku so bili muzeji prostori, posvečeni muzam, to je boginjam umetnosti in znanosti; v njih pa so bile predvsem zbirke pergamentov in knjig, kasneje tudi novce, napisnih kamnov in drugih redkih dragocenosti.

Iz privatnih zbirki so začeli v Evropi rasti javni muzeji, to je javne zbirke, ki so bile odsej dostopne širšemu krogu obiskovalcev. Zlasti v dobi romantike, ki je v začetku 19. stoletja zbudila zanimanje za zgodovino posameznih narodov in pričela raziskovati njihovo preteklost, starine in posebnosti domače pokrajine, opazimo lep razmah muzejev. Tako so na začetku prejšnjega stoletja dobili svoj prvi muzej Madžari, za njimi Avstrijci

Kostanjevica, Višnja gora, Crnomelj in morda tudi Otočec in Trebnje, ki bi lahko kot nekdanji rimski Praetorium Latobiorum imelo zanimiv lapidarij oziroma arheološko zbirko.

Razen teh lokalnih muzejskih zbirk in spominskih muzejev pa ne smemo pozabiti muzejskih objektov na terenu, ki jih je treba ne samo uradno zaščititi, ampak tudi dejansko varovati pred propadom. To je poleg nekaterih antičnih (na primer mitre) v Rožancu pri Crnomlju in fevdalnih (ostanki gradov, grobišč, znamenj ipd.) treba misliti zlasti na temeljito zaščito spomenikov narodnoosvobodilnega boja, ki so ponekod v zadnjih letih čisto propadli. Mnoge partizanske bolnišnice, bunkerji, baze, tiskarne in delavnice so že v prvih povojnih letih postale plen posameznih nerazodnih ljudi, ki so iz zbirke, nepoučeni ali malomarno, za vse korist, ki so jo od takega objekta pričakovali, uničili dragocene in nenadomestljive spomenike narodnoosvobodilnega boja.

Danes torej obstajajo na Dolenjskem in Bele krajini, dobo hrov, v štirih pa je značilno, da jim primanjkuje razstavnih prostorov in da zato ne morejo obiskovalcem

Stavba Dolenjskega muzeja v Novem mestu, nekdanja Križatika

posredovati prave podobe in razvoja posamezne pokrajine, čeprav imajo nekateri od njih že prav čudne muzejske zbirke. V pravem muzeju bi se namreč moralo pred obiskovalcem zvesti vse dobro, prikazana bi morala biti sestava zemlje in njeno rudniško bogastvo, rastlinstvo in živalstvo, videti bi morali podobo življenja najstarejših prebivalcev Dolenjske in Bele krajine, dobo hrov, Keitov, Rimljanov in Slovanov, dobo srednjeevropske fevdalizma, dobo dviga meščanstva in narodne prebujanja, življenje v žitnicah in družini, prve zametke socialnega zbiranja in zbiranje zbirateljske zbirke, sodobno okupacijsko naše dežele leta 1941, dober ne bi vse izvenlo v herojski boji vseh Slovencev za nov, pravičnejši red. Tak muzej bi seveda moral imeti še narodopisno in obrtno zbirko ter malo galerijo z deli likovnih umetnikov oziroma z motivi področja posameznih muzejev.

Vsega tega v dolenjskih muzejih danes še ne vidimo, čeprav imajo nekateri, kot rečeno, že zdaj prav lepe zbirke. Tako so v vseh štirih muzejih dokaj bogati oddelki narodnoosvobodilne borbe, Dolenjski, Posavski in Belokranjski muzej pa imajo poleg tega tudi arheološko in kulturno-zgodovinsko zbirko, zadnja dva pa še narodopisni oddelki. Vsak muzej prikazuje predvsem značilnosti svojega področja in tako se narodopisna zbirka Posavskega muzeja poleg zanimivih primerov kmečkega pohištva in orodja močno zlasti z eno najpomembnejših zbirk lončene in pletene posode ter s prav lepo zbirko svetilnic in kmečke umetne obrti. Nasproti, na strani Belokranjskega muzeja spet vse narodopisne značilnosti, ki jih drugi muzeji ne poznajo. Naj tu omenimo samo lepo vinarsko zbirko z vinskimi posodami, raznimi vinogradniškimi pripravami, rovaši in lesenimi klučki, zbirko jovskih bati, zanimive preslice in vretenca, belokranjske noše z vrsto različnih pokrival, belokranjske pisane, svatske lestenice iz ržene slame, svatski barjask ipd. Dolenjski in zlasti Posavski muzej imata tudi čedni kulturnozgodovinski zbirki, katerih osnovo predstavlja predvsem rešen inventar iz požarnih in porušeni dolenjskih gradov. Tako je tu ohranjeno grajsko pohištvo, knjige, orodje, slike; sneti pa je bilo tudi mnogo fresk iz razpadlih gradov.

Tudi arheološke zbirke so v Dolenjskem, Belokranjskem in Posavskem muzeju dovolj bogate, čeprav še daleč ni znano in odkrito vse bogastvo, ki ga hranijo v sebi dolenjska zemlja. Ti trije dolenjski muzeji — Kočevski ima v glavnem samo zbirko NOB — so

Jože Darar

Obiščite Dolenjski muzej v Novem mestu!

V začetku septembra je prišla v Belo krajino ekipa Muzeja narodne osvoboditve iz Ljubljane. Sedem članov te ekipe, ki jo je vodil narodni heroj Stane Semčič-Daki, je bilo na terenu skoraj tri tedne; v tem času so poiskali vse za sedaj dosegljive podatke, ki jih v muzeju potrebujejo za izdelavo topografske karte narodnoosvobodilnega gibanja v Beli krajini. Če so prej nekateri člani ekipe sistematično iskali partizanske predmete na terenu, se je tokrat delo ljubljanskih muzealcev obrnilo v drugo smer: želeli so dobiti čimveč podatkov za partizanske ustanove in objekte, ki so obstajali v Beli krajini v letih 1941 do 1945. Belokranjski muzej v Metliki sam namreč ne bi mogel opraviti vsega tega dela, zato so mu prišli na pomoč ljubljanski muzealci.

Izdelava partizanske topografske karte je vsekakor nujna. Stari partizani in aktivisti umirajo in tuji živi iz leta v leto pozabljajo razne podrobnosti. Treba pa je na taki karti zaznamovati vse sedeže posameznih štabov, partizanske in sovražne položaje, kraje spopadov in borb, zaseke in barikade, porušene komunikacije, telefonske centrale in razne postaje, letališča in spuščališča, pilsarne, skladišča, bolnišnice, tabornišča, bunkerje, delavnice, tiskarne, tehniške razne šole itd. Treba je označiti sedeže političnih forumov in oblastnih organov, partizanske grobišča in spomenike, zapore in mučilnice, mesta srečanja talcev, požgana in porušena naselja in podobno. Vse to je potrebno

premao zanimata za odkupe. Zadržniki imajo razne poljske pridelke, krompir, fižol, jabolka itd., katerih ne morejo prodati. Kje, ali potem vzamejo denar za druge potrebe gospodarstva? Poljanci so obljubili, da ne bodo trgali grozjaja pred 20. oktobrom, da bo novina čim boljša.

Egipt prodaja nakit
Egiptovska državna blagajna se bo precej napolnila. Vlada namreč prodaja nakit, ki je pripadal bivši kraljevski družini in je vreden več milijard dinarjev. Največje svet. trgovine z nakiti sodelujejo v tej veliki »prodaji« stoletja.

Poljanska dolina ob Kolpi v filmu

Preteklo nedeljo je bila Poljanska dolina ob Kolpi vse praznična. Ljudje so bili v belih narodnih nošah, kot da so se vrnili naši predniki.

Podjetje »Viba« film iz Ljubljane je snemalo naše ljudi in njihove običaje. Iz Kočevja so se pripeljali kar trije avtobusi, polni radovednih gledalcev, pa tudi dosti domačinov iz okolice je bilo pri snemanju navzočih.

Podjetje »Viba« je posnelo na trak tudi voznike, ki so morali zaradi suše voziti vodo iz potoka v Dolu v vasi, ki so tudi po deset kilometrov oddaljene. Čevi za vodovod so že dolgo položene in v upamo, da bomo kmalu dobili vodo.

Pred kračkim je bil polletni občin; zbor KZ v Predgradu in KZ v Starem trgu ob Kolpi. Občin zbor je pri obh za združeni uspeh in pokazal doseženi napredek.

Zdaj pa se nam, da se zadržaj

Pozno latenska fibula (sponka) iz Podklanca pri Vinici — ena od zanimivosti naših dolenjskih muzejev

vnesti v tako partizansko topografsko karto. Ekipa Muzeja narodne osvoboditve iz Ljubljane je to delo v Beli krajini skrbno in dobro opravila, pri čemer so ji seveda pomagali številni člani občinskih in krajevnih odborov Zveze borcev. Ekipa je pričela z delom v metliški občini, se nato preselila v Semč, nazadnje pa v Crnomelj in deloma na Vinico. Polne beleznice za-

pliskov in na stotine fotograf-skih posnetkov je po vseh nepornih tednih bogato plačalo njen trud.

Tako upamo, da bo Bela krajina, ko bodo člani ekipe urečili svoj obsežni in dragoceni material, mogoče že prihodnje leto dobila topografsko karto, ki bo prikazovala vso široko partizansko delavnost v Beli krajini za časa narodnoosvobodilne borbe.

Go petnajstih letih dobil uro

Maja 1941 je prišel k urarju Zdravku Budnu v Novem mestu neki 17-letni fant in zaprosil urarja, naj mu popravi uro, ki jo je podedoval od očeta. Toda fanta ni bilo po uro. Voja je divjala vse huje in fant, Jože Lužar, je odšel v partizane. Ko se je po vojni vrnil domov, kot oficir JLA, se je spomnil tudi očelove ure. Toda v Novem mestu ni našel ne urarja ne njegove delavnice. Kjer je bil napis: Zdravko Budna — urar, so bile sedaj le ruševine od bombardiranja. Lužar je skomignil z ramo in se ni več zanimal za svojo uro. Toda nedavno je major Lužar spet prišel v Novo mesto in stopil v brivnico nasproti nekdanje urarske delavnice. V pomenuku je presenečen izvedel, da je

urar Budna živ in da ima svojo delavnico na koncu trga. Tako se je Lužar po več ko 15 letih setal z Budno, mu opisal svojo uro in povedal, kdaj jo je izdelal v popravilu. Potrdila seveda ni imel več. Kako pa se je začudil, ko je urar iz neke škatle vzjel njegovo uro. Ohranil jo je, dasi je, med vojno bil v taborišču. Budna je pokazal še kakih deset ur od takrat, ki še vedno čakajo, da jih kdo dvigne.

(»Vjesnik u srijedu«)

Največja hidrocentrala na svetu

V osrčju sibirskih tajge na reki Angari gradijo Sovjeti hidrocentralo, ki bo največja na svetu. Reka Angara (izvirna iz največjega jezera na svetu, Bajkalskega, in se izliva v orjaško sibirsko reko Jenisej) je široka štiri kilometre, toda pri starem sibirskem naselju Bratko se v soteski zoži na 800 metrov. In prav v tej soteski gradijo velikanski jez »Bratske hidrocentrala«. Na Angari bo tako nastalo umetno jezero, dolgo 550 kilometrov (od Ljubljane do Beograda) in široko 25 kilometrov in bo imelo 180 milijard kubičnih metrov vode. Med nove hidrocentrala bo nad 3 milijone kilovatov.

Plantaža južnega sadja

Kmetijsko posvetje »Jadrane na Ujčinskem polju ima največji sadovnjak južnega sadja v Jugoslaviji: 6 tisoč dreves, razen tega še 3500 oljk. Računajo, da bodo sadovnjak povečali na 15 tisoč dreves južnega sadja.

BOMBA V FIŽOLU

Miha je v partizanih kahal fižol, mešati pa ga ni utegnil, ker je moral obenem odbijati sovražnika. Neki Nemeč je prišel povsem blizu in vrpel bombo v kotel. Se predno je eksplodirala, je Miha podrli Nemeč in skočil v zavetje. — Hipoma bruhe eksplozija, toda kotel je ostal cel.

»Na, pa je hudičevka uničila naš fižol!« so potožili tovariši po borbi.

»Figo, fantje! Le malce premešala ga je, ker jaz nisem utegnil.«

»Ne, dragica, tajnica me je ravnokar opozorila, da imam zvečer nujen sestanek!«

Del vinske zbirke v Belokranjskem muzeju v Metliki

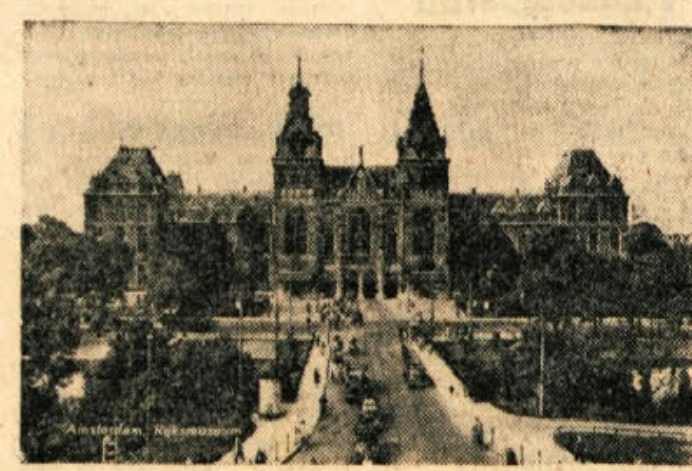
Jože Hartman: Holandija danes

Ko so mi sporočili, da grem v Holandijo in Belgijo, sem pravzaprav ugotovil, da o teh dveh deželah od Severnem morju me prav malo, skoro nič. Res sta obe deželi daleč od nas, vendar kljub majhni površini važni za Evropo, celo zelo važni. Nekaj pa imamo skupnega z njima — usodo. Kot je predstavljala Jugoslavija Nemcem odoško desko — »pohod na vzhod«, — tako sta Belgija in Holandija v srednjem veku predstavljali ozemlje, ki se je zdelo velesilem Nemčiji, Franciji in Angliji najprimernejše za medsebojno obratovanje, in v zadnji vojni sta Holandija in Belgija doživeli usodo odoško deske Nemcev proti Francozom.

Holandija je dežela mlinov na veter, nelinevskih prekopov, dežela dvojnega med voda in človekom, v katerem človek zmagaše svojo izredno marljivostjo in čutom za skupnost, dežela, ki na vsakem koraku izpričuje svojo bogato preteklost in negotovo bodočnost, kajti Holanci še vedno žive v stalnem boju z morjem...

Ko smo mi sporočili, da grem v Holandijo in Belgijo, sem pravzaprav ugotovil, da o teh dveh deželah od Severnem morju me prav malo, skoro nič. Res sta obe deželi daleč od nas, vendar kljub majhni površini važni za Evropo, celo zelo važni. Nekaj pa imamo skupnega z njima — usodo. Kot je predstavljala Jugoslavija Nemcem odoško desko — »pohod na vzhod«, — tako sta Belgija in Holandija v srednjem veku predstavljali ozemlje, ki se je zdelo velesilem Nemčiji, Franciji in Angliji najprimernejše za medsebojno obratovanje, in v zadnji vojni sta Holandija in Belgija doživeli usodo odoško deske Nemcev proti Francozom.

Anhem, prvi holandsko mesto na naši poti. Tu je torej grob angleške padalske divizije. Zvečer nas to mesto s svojo rdečooranžno natrium razsvetljavo napravi čisto svojstven vtis. Holandci so

Amsterdam — Kraljevski muzej

je nekdo tako kmalu zaklical: Amsterdam! Pogled skozi okno nas je zadržal pri pospravljanju priljage. Takoj smo lahko ugotovili, da prihajamo v izredno lepo mesto. Periferije v našem smislu tu ni. Takoj za velikimi mestnimi hišami je namreč ravnina in le tu in tam kakšna kmečka hiša. Vlak je vozil preko mostov in se ustavil na »mostu«. Recimo tako, kajti Amsterdamska železnica postaja je na otoku, ki so ga Holanci sami naredili. Tudi Amsterdam sam je zgrajen ob prekopih in ne nosi zamaščenosti Severne Benike.

Takoj nas je preko številnih mostov pripeljal do hotela, 25 ur vožnje je bilo za nami in priljage bi se nam dobra večerja — nekaj krepkega. V hotelu nas je res čakala večerja: maggijeva juha, krompir v oblačih, dušen stročji fižol in puding. Kosilo, vam rečem, ne večerja! Takrat še nisem vedel, da bom vsak dan jedit isto. Tudi nisem vedel, da imajo Holanci naše kosilo zvečer, opodan pa jedo nekaj več kot mi pri srednje poštenem zajtrku. Delajo namreč od 9. ure dopoldan do 5. ure popoldan. In še nekaj, dragi Suhokranjci. V Holandiji ne boš našel zobobteba, če se na glavo postaviš! Jedo Holanci za naše pojme slab. Slovenci smo, čeprav znani »krompirjevci« nič proti holandski vztrajnosti ob krompirju. Riža, makaronov ali vsaj krompirjevih svačkov ne boš okusil v Holandiji. Meso, narezano na tenko, je pečeno samo po robu, v sredini je lepo surovo rdeče — zaradi vitaminov. Sladko solato smo jedli vsaj s kislimi obraz, kar pa ni zadostovalo, da bi popravili okus. Včasih, če smo imeli srečo, so nam sicer neslano solato polili s kislim mlekom, moram pa reči, da smo vse to s kranjsko skromnostjo pojedli in čakali na boljše čase, ko se vrne domov.

Po večerji smo takorekoč odplezali v spalnico. Holandske stopnice so namreč tako streme in ozke kot nikjer drugje v svetu. Stopnišče bi Holanci po mojem najraje odpravili, ker jim odvzame preveč prostora, prostor pa je v Amsterdamu najdragocenejša stvar. Hiše so zato nabite kot vžgalice v škatli. Sirokih stanovanjskih hiš v starem Amsterdamu ni. Kljub temu pa imajo velika, črnooblo pleskana okna, ki so okusen kontrast majhni, rdeči operki — ta okna daje tem zgradbam svojevrstno toplino in prijaznost. Streh ne vidiš, ker so hiše takorekoč podolgem postavljene ena ob drugi, fasada pa je zračljivejša in navzven štrlečim kolom s kavlom, ki služi Holancem za pritrditev škripca, s katerim vlečejo pohištvo skozi okna v stanovanja.

Ker smo že pri hišah, naj povem še to, da so nam pokazali tudi najožjo hišo na svetu, saj ni širša od naših normalnih dvokrilnih vrat. Stijena je med dve malo širši hiši in bi jo človek pri povsem opazovanju niči ne opazil. Hiša pa ima celo balkon in ubogi stanovalec, ki je menda na balkonu našel nekoliko več prostora, mora skakati čez mizo na posteljo.

Drugo jutro smo šli v muzej — Rijksmuseum, Ogronomo, razkošna stavba; glavno svetlišče Amsterdama. Edino ogromno vrsto ljudi, ki so čakali na vstop v muzej sem

videl tukaj. Bila je Rembrandtova razstava, torej smo imeli izredno priliko videti na enem mestu ogromno bogastvo flamske slikarske umetnosti iz časa njene kulturne kulminacije. Čas, ki nam je bil odmerjen je bil prekratek, da bi se človek predal opoju barv in likov teh Holandskih in obenem klasičnih mojstrov palete in šteta. Kljub 3 urni hoji po prostornih sobah Rijksmuseuma nam je posredovala galerija izbranih slik znamenitih klasičkov slikarstva nepozaben vtis. Ko smo se znašli in preštelih pred trgov muzeja nas je polila plaha — kot po navadi bi dejali Holanci. Vreme v Holandiji je večinoma puho in iz nizkih oblakov skoraj neprestano pada. Sicer pa so izračunali, da ima Holandija samo 50 sončnih dni na leto.

Holandski kolezarji se izredno drzno prebijajo med ostalo množico avtomobilov, mopedov in vesp. Niti enkrat nisem videli prometne nesreče. Pravijo, da imajo Amsterdamski polji, kjer ob vsakem smrtnem primeru nesreče izobesijo zastavo. Holandski bicikli izgledajo pravzaprav nekoliko starinski, vsi imajo skrbno ovile verige, skoraj brez izjeme so črni in hitri. Solidna izdelava biciklov omogoča delovanje iz roda v rod. Po obliki sodeč bi to prav lahko verjeli.